

Міністерство освіти і науки України

Модельна навчальна програма

«Українська мова для класів з навчанням угорською мовою. 5-9 класи»

для закладів загальної середньої освіти

(автори Гнаткович Т.Д., Шумицька Г.В., Борисова Є.Е., Лукач А.Ю.)

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»

(наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)

Пояснювальна записка

Вільне володіння державною мовою – це перша й найголовніша ключова компетентність, яку декларує Державний стандарт базової загальної середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898, і яка є базовою для успішного оволодіння учнем усіма іншими компетентностями. Пріоритетною ідеєю курсу української мови в основній школі є забезпечення мовленнєвого та інтелектуального розвитку учнів. Належне володіння мовою, комунікативні навички та їх успішна реалізація є тими характеристиками особистості, які здебільшого визначають досягнення людини практично в усіх галузях життя, сприяють її успішній адаптації до мінливих умов сучасного світу. Тож навчити учнів вільно володіти державною мовою в різних сферах життєдіяльності є першочерговим завданням вчителя/вчительки української мови в класах з навчанням угорською мовою.

Основною **метою** навчання української мови як державної є формування розвиненої мовної особистості, яка володіє вміннями й навичками вільно, комунікативно доцільно користуватися засобами української мови – її стилями, типами, жанрами в усіх видах мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо), тобто забезпечує належний рівень комунікативної компетентності. Зазначена мета передбачає здійснення навчальної, розвивальної й виховної функцій освітнього змісту навчального предмета.

Відповідно до поставленої мети головними **завданнями** навчання української мови в основній школі є:

- 1) виховання в учнів поваги до державної мови, стійкої мотивації й свідомого прагнення до вивчення української мови;
- 2) надання учням глибоких і системних знань з основних розділів науки про українську мову;
- 3) забезпечення належного рівня комунікативної компетентності;
- 4) формування умінь і навичок застосування здобутих мовних знань у різних комунікативних ситуаціях;
- 5) вироблення стійких орфографічних і пунктуаційних навичок;
- 6) розвиток навичок самостійної навчальної діяльності та інтелектуальних творчих здібностей учнів;
- 7) прилучення учнів через вивчення мови до культурних надбань українського народу.

Програма ґрунтується на таких **принципах**:

- комунікативно орієнтоване навчання;
- взаємозв'язок комунікативних, навчальних і виховних завдань;
- взаємопов'язаний розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності;
- відбір матеріалу й організація процесу з урахуванням рівня володіння українською та угорською мовами учнями/ученицями класів із навчанням угорською мовою;

- наступність між початковою та базовою освітою, а також між класами в межах закладу освіти.

Такі вміння, як читати з розумінням тексти, висловлювати власну думку в усній і письмовій формах, логічно обґрунтовувати її, будувати послідовні міркування, які не суперечать один одному, продукувати нові ідеї та вміння представити їх, у Державному стандарті базової загальної середньої освіти визначені як наскрізні для всіх ключових компетентностей. Їх розвиток не можливий без знання мови. Саме ці вміння формують **комунікативну компетентність** особистості, сприяють розвитку національної самосвідомості, патріотичному, морально-етичному та естетичному вихованню учнів. Відповідно до цього в 5–9-х класах формуються **мовна, мовленнєва, соціокультурна й діяльнісна компетентності** як складники комунікативної компетентності.

На відміну від інших шкільних предметів, для яких комунікативна компетентність є ключовою, для мовних курсів вона є водночас і *ключовою*, і *предметною*, що формується у школярів у процесі навчання мови, зокрема української, і передбачає сформованість в учнів умінь в усіх видах мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо).

В основі програми – зміст навчального матеріалу в обсязі, що забезпечить володіння українською мовою на рівні, що дасть змогу випускникам класів з навчанням угорською мовою отримати доступ до джерел української духовності, реалізувати в різних галузях чи сферах життєдіяльності свої можливості, життєві потреби, плани, пов'язані з подальшим здобуттям освіти, опануванням навичками певного фаху. У процесі навчання учні/учениці повинні оволодіти такими навичками:

- сприймати, виокремлювати, аналізувати, інтерпретувати та оцінювати усну інформацію й письмові тексти;

- перетворювати інформацію з почутого повідомлення в різні форми повідомлень, перетворювати текстову інформацію;

- висловлювати й обстоювати власні погляди, ідеї, переконання;

- використовувати вербальні та невербальні засоби під час вираження своїх думок;

- регулювати власний емоційний стан;

- збагачувати естетичний та емоційно-чуттєвий досвід;

- обирати тексти для читання, читати творчо;

- створювати письмові висловлення;

- взаємодіяти письмово в режимі реального часу (в цифровому середовищі);

- редагувати письмові тексти;

- досліджувати мовні явища;

- використовувати знання з мови у мовленнєвій творчості.

Навчальна програма розроблена для всього рівня базової середньої освіти (5–9 класи). У ній враховано державний статус української мови, її суспільні функції, узято до уваги специфіку навчального предмета, що має

виразні інтегративні функції, здатність справляти різнобічний навчальний, розвивальний і виховний впливи на учнів, сприяти формуванню особистості, готової до активної, творчої діяльності у всіх сферах життя суспільства, формувати навички самостійної навчальної діяльності, самоосвіти й самореалізації; ураховано сучасні організаційні форми, методи й технології навчання української мови в закладах загальної середньої освіти.

Специфіка організації навчання української мови в класах з навчанням угорською мовою зумовлена, *по-перше*, тим, що на початковому етапі вивчення української мови більшість учнів не володіє нею; *по-друге*, належністю української та угорської мов до різних мовних груп, суттєвими розбіжностями у фонетичній системі, а також відмінностями у графіці, орфографії, орфоєпії, граматичній структурі. Усі ці особливості генетичної неспорідненості української та угорської мов необхідно мати на увазі протягом усього навчального курсу української мови для угорців.

З урахуванням спільних і відмінних рис у лексичній, фонетичній і граматичній системах української та угорської мов вдасться досягти свідомого вивчення учнями української мови, уникнути бездумного перенесення відомостей із граматики однієї мови у граматику іншої. Матеріал, що збігається в українській та угорській мовах, варто подавати стисліше, оскільки він відомий учням з курсу рідної мови. Однак явища, властиві лише українській мові, або ті, що мають істотні розбіжності з аналогами в рідній, потребують належної уваги, відповідного пояснення, зіставлення, систематичного повторення. Опрацюванню таких тем має бути відведена більша кількість годин.

Програма структурована за II циклами: I цикл – 5 – 6 класи – адаптаційний цикл базової загальної середньої освіти, II цикл – 7 – 9 класи – цикл базового предметного навчання базової середньої освіти. До кожного циклу подано очікувані результати навчання, зміст навчального предмета відповідно до змістових ліній і тематики предмета, а також рекомендовані види навчальної діяльності, які вчитель/вчителька може доповнити на власний розсуд. Кожен із курсів для певного класу складається з чотирьох змістових ліній (*мовленнєвої, мовної, соціокультурної й діяльнісної, або стратегічної*), що подаються у формі таблиць. Рекомендована кількість годин на вивчення української мови в класах із навчанням угорською мовою по 4 – у 5 – 6 класах (по 140 годин на рік), по 3 – у 7 – 9 класах (по 105 годин на рік). Кількість годин на вивчення тієї чи іншої теми вчитель/вчителька розподіляє самостійно, в залежності від рівня підготовленості учнів/учениць.

Комунікативно-функційний підхід, що лежить в основі навчання української мови, пріоритетним передбачає саме розвиток умінь і навичок мовленнєвої діяльності, а робота над мовною теорією, формування знань і умінь з мови підпорядковується завданням розвитку мовлення. Тому зміст програмового матеріалу в кожному класі розпочинається мовленнєвою змістовою лінією.

Мовленнєва змістова лінія спрямована на формування й удосконалення умінь і навичок в усіх видах мовленнєвої діяльності (*аудіативних, читацьких, текстотворчих*) на основі базових мовленнєвих понять (текст, стилі мови, типи, жанри мовлення), а також на розвиток готовності розв'язувати проблеми особистісного та суспільного характеру. Одним із дієвих методів навчання стане робота з кейсами, який дозволить учням вирішувати завдання різного типу складності та характеру, розвивати навички роботи у команді, вміння презентувати результати своєї діяльності тощо. Тематику такого виду роботи вчитель/вчителька обирає самостійно.

Зміст *мовної змістової лінії* подається за лінійним принципом, що доповнюється реалізацією системи міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, які зумовлюють систематичне й різнобічне збагачення словникового запасу й граматичної будови мовлення учнів лексико-фразеологічними, граматичними, стилістичними засобами, удосконалення мовних і мовленнєвих умінь і навичок, умінь користуватися різними лінгвістичними словниками. *Соціокультурна змістова лінія* є засобом опанування національних, загальнолюдських культурних і духовних цінностей українського та угорського народів, нормами, які регулюють стосунки між поколіннями, статями, націями, сприяють естетичному й морально-етичному вихованню учнів, розвитку й удосконаленню їх мовлення у різних ситуаціях повсякденного життя. *Діяльнісна змістова лінія* передбачає формування навчальних умінь і навичок учнів (аналізувати, порівнювати, зіставляти факти, наводити аргументи, робити висновки узагальнення тощо), опанування стратегій, які визначають мовленнєву діяльність, соціально-комунікативну поведінку учнів.

Реалізація соціокультурної та діяльнісної змістових ліній відбувається у процесі роботи над опрацюванням навчального матеріалу мовної й мовленнєвої змістових ліній, а також використання засвоєного інтелектуально-операційного й ціннісного змісту інших навчальних предметів. Окремо години на реалізацію соціокультурної та діяльнісної змістових ліній не виділяються.

Отже, програма охоплює систематичний курс мови – від фонетики до синтаксису та стилістики, дає змогу отримати знання та удосконалювати комунікативно-мовленнєві уміння учнів відповідно до вікової категорії, передбачає постійну роботу над підвищенням рівня культури мовлення; розвиток умінь учнів створювати власні висловлювання різних типів та на різні теми, складати основні види найпоширеніших документів (розписка, оголошення, лист, заява, автобіографія, протокол, пояснювальна записка тощо).

Вивчення програмового матеріалу організовується з урахуванням міжпредметних зв'язків, що забезпечують інтеграцію мови з іншими предметами, активно впливають на розвиток інтелектуальних і моральних якостей особистості, її свідомості й мислення, комунікативних умінь і навичок.

У процесі опрацювання відомостей про мовлення учні/учениці ознайомлюються з такими поняттями, як види мовленнєвої діяльності,

основні правила спілкування, тема й основна думка висловлювання, вимоги до мовлення, простий план готового тексту, ознайомлення з різними стилями, типами мовлення. Це сприяє закріпленню навичок, необхідних у їхній майбутній мовленнєвій діяльності. Вчитель/вчителька орієнтується на запропоновані у програмі види робіт із розвитку мовлення, мовний матеріал підручників, тексти художніх творів із літератури, які вивчаються у відповідному класі, медіаматеріали. Важливими видами роботи з розвитку мовлення є перекази, створені учнями/ученицями твори, розповіді, діалоги, відгуки, медіапродукти, ділові папери тощо. Обов'язковим компонентом мовленнєвої лінії є культура мовлення, яка передбачає точне слововживання, чітку побудову речень, логічний зв'язок між ними у тексті, правильну вимову й грамотне написання висловлюваного. Роботу над розвитком мовлення здобувачів освіти вчитель/вчителька проводить не тільки на спеціально відведених для цього уроках, а й включає їх у структуру кожного уроку. Прослуховування коротких текстів, відповіді на запитання, мініперекази та мінітвори, творчі завдання різних видів мають стати невід'ємною частиною кожного уроку. Під час вивчення мовних тем увага акцентується саме на практичному застосуванні теорії, теорія вивчається як засіб отримання мовленнєвих навичок. Види робіт, запропоновані у програмі, вчитель/вчителька доповнює на власний розсуд, забезпечуючи цим самим засвоєння програмового матеріалу.

Під час формування комунікативних умінь учні/учениці вчать сприймати чуже мовлення за допомогою аудіювання та читання мовчки текстів різних стилів і типів мовлення. У програмі пропонується працювати не тільки з допомогою підручника, але й залучати інтернет-ресурси та матеріали засобів масової інформації (телепередачі, газетні статті тощо), додаткову літературу. Це сприятиме розвитку в здобувачів освіти умінь сприймати інформацію різного характеру та інтенсивності.

Заняття з української мови треба будувати так, щоб кожен із проведених видів робіт виконував свою роль у формуванні певного комунікативного вміння. Комунікативна діяльність має здійснюватися в ході розв'язання учнями системи усних і письмових мовленнєвих завдань, розташованих у порядку наростання їх складності. Щоб надати школярам більше можливостей для спілкування, висловлювання власних думок і почуттів, учителю/вчительці необхідно, зокрема, ширше впроваджувати групову форму проведення занять, індивідуалізувати й диференціювати систему письмових робіт. Крім того, вчитель/вчителька повинен/на організувати роботу на уроці таким чином, щоб лексичний запас учнів постійно збагачувався, поступово досягаючи такого рівня, який дозволить випускнику закладу освіти з навчанням угорською мовою комфортно почувати себе у різних життєвих ситуаціях.

I цикл (5-6 класи) – адаптаційний цикл базової загальної середньої освіти

5-й клас

(140 год, 4 год на тиждень)

Очікувані результати навчання	Зміст навчального матеріалу	Види навчальної діяльності
Мовленнєва змістова лінія		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i> – усвідомлює необхідність у спілкуванні, знанні та вмінні дотримуватися правил спілкування; – осмислює ступінь складності висловлення, що відповідає рівню мовної підготовки і віковим особливостям [6 УМД 1.4.5-1]; – чітко і доречно висловлюється, добираючи слова для вираження думок [6 УМД 3.3.1-2].</p> <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i> – розпізнає поняття мовлення, види мовленнєвої діяльності, усна і писемна, монологічна і діалогічна форми мовлення, основні відомості про текст, стилі мови, типи і жанри мовлення; вимоги до мовлення [6 УМД 4.1.1-1];</p>	<p>НАЙВАЖЛИВІШІ ВІДОМОСТІ ПРО МОВЛЕННЯ І МОВЛЕННЄВУ ДІЯЛЬНІСТЬ Уявлення про спілкування і мовлення, види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо); мета спілкування й адресат та адресант мовлення; види мовлення (монологічне і діалогічне, полілог, усне і писемне); основні правила спілкування. Мовленнєвий етикет. Ознайомлення з найважливішими вимогами до культури мовлення (змістовність, доречність, точність, логічність, виразність, правильність, багатство, естетичність, толерантність).</p>	<p>Складання діалогів, висловлювань з дотриманням вимог до культури мовлення.</p>

<p>–<i>уміє</i> висловлювати своє ставлення до змісту почутого повідомлення [6 УМД 1.5.1];</p> <p>– <i>здійснює</i> усі види мовленнєвої діяльності;</p> <p>– <i>дотримується</i> основних правил спілкування, мовленнєвого етикету;</p> <p>— свідомо і стилістично правильно <i>будує</i> речення, дотримується логічного зв'язку між ними у тексті, самостійно чи з допомогою добираючи інформацію [6 УМД 1.3.1];</p> <p>– <i>визначає</i> тему і головну думку доступного за змістом тексту [6 УМД 1.4.1];</p> <p>– <i>добирає</i> заголовки до тексту;</p> <p>– <i>ділить</i> текст на абзаци;</p> <p>– <i>складає</i> простий план готового тексту;</p> <p>– <i>розрізняє</i> постановку розділових знаків при оформленні простого плану в українській та угорській мовах [6 УМД 4.1.1-2];</p> <p>– <i>визначає</i> належність висловлювання до певного стилю мови (розмовного, наукового, художнього, публіцистичного, офіційно-ділового), пояснює взаємозв'язок між змістом та формою типового тексту [6 УМД 1.4.3];</p>	<p>Текст Тема і головна думка тексту. Поділ тексту на абзаци; план готового тексту (простий).</p> <p>Поняття про розмовний, науковий і художній стилі мови; сфери вживання кожного з них.</p> <p>Аудіювання (слухання, розуміння)</p> <p>Говоріння</p> <p>Читання</p>	<p>Сприймання на слух, розуміння нескладних текстів, що належать до вивчених типів і жанрів мовлення, стилів мови.</p> <p>Стисле переказування змісту прочитаного, побаченого, почутого. Створення діалогічних та монологічних висловлювань.</p> <p>Розвиток техніки читання вголос та мовчки на основі виучуваного матеріалу,</p>
---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> – <i>створює</i> коротку розповідь на основі опису окремих предметів і тварин за зразком, елементарний роздум [6 УМД 3.1.2-1]; – <i>уміє</i> під час сприймання чужого мовлення уважно слухати, орієнтуватися в ситуації спілкування [6 УМД 1.1.1]; – <i>складає</i> первинне уявлення про зміст почутого [6 УМД 1.1.2]; – <i>розрізняє</i> на основі прослуханого жанри мовлення (казки, оповідання, вірші та ін.); тип мовлення (розповідь, опис, роздум); стиль мови (розмовний, художній, науковий), факти, судження та аргументи [6 УМД 1.4.6]; – <i>розрізняє</i> відому й нову, головну і важливу другорядну інформацію, факти та судження у невеликому тексті [6 УМД 2.2.2]; – <i>створює</i> нескладний у мовному плані невеликий за обсягом текст [6 УМД 2.6.2]; – <i>виконує</i> після прослуховування завдання, запропоновані вчителем [6 УМД 1.2.2]; – <i>створює</i> власні монологічні та діалогічні висловлювання усно та письмово з дотриманням академічної 	<p>Письмо</p>	<p>розуміння самостійно прочитаних нескладних текстів, що належать до відомих учням жанрів літератури, стилів мови і типів мовлення.</p> <p>Побудова письмових текстів (план, лист, привітання, запрошення, діалог, короткий твір тощо)</p> <p>Створення нескладних графічних продуктів із використанням тексту.</p> <p>Поняття про офіційно-діловий стиль, сферу його застосування. Складання запрошення.</p> <p>Поняття про публіцистичний стиль, сферу його вживання. Написання замітки.</p>
---	----------------------	---

<p>доброчесності [6 УМД 1.7.1], [6 УМД 3.1.3-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>відтворює</i> запропоновані вчителем зразки зв'язних висловлювань [6 УМД 1.2.1]; – <i>порівнює</i> на рівні окремих елементів нескладні в мовному плані тексти [6 УМД 2.2.4]; – <i>переказує</i> докладно зміст прочитаного, побаченого або почутого, висловлюючи та аргументуючи своє ставлення до осіб, подій, явищ, про які мовиться, з використанням допоміжних матеріалів або без них [6 УМД 1.1.3], [6 УМД 2.6.1]; – <i>добирає</i> із запропонованого переліку та використовує потрібні тексти [6 УМД 2.5.2]; – <i>висловлюється</i> на запропоновані теми, обираючи доцільні способи для вдосконалення власного мовлення (з допомогою вчителя або самостійно) [6 УМД 3.3.3]; – <i>систематизує</i> й <i>узагальнює</i> думки, почуті з різних джерел [6 УМД 1.4.2]; – <i>порівнює, зіставляє</i> почуту інформацію з життєвим досвідом [6 УМД 1.4.5]; — <i>бере</i> участь в обговоренні нескладних питань, висловлює власну думку, стисло		
--	--	--

<p>переказує зміст прочитаного за допомогою поданого плану або допоміжних матеріалів [6 УМД 1.2.3];</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>складає</i> діалог з використанням зображувальних або лексичних опор [6 УМД 1.6.1]; – <i>описує</i> емоційний стан, враховуючи його відтінки в типових життєвих ситуаціях [6 УМД 1.8.1]; – <i>читає</i> вголос та мовчки тексти підручника і тексти, запропоновані вчителем [6 УМД 2.1.1]; – <i>визначає</i> і <i>запам'ятовує</i> у прослуханому та прочитаному головне, тему і основну думку тексту [6 УМД 1.4.4], [6 УМД 2.2.3]. 		
Мовна змістова лінія		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>осмислює</i> важливість володіння державною мовою; – <i>усвідомлює</i>, як мають ставитися до державної мови громадяни України, для яких державна мова не є рідною. – <i>формує</i> активну життєву позицію [6 УМД 2.3.2-2]; <p>Предметні компетентності</p>	<p>ВСТУП Українська мова – державна мова України</p>	<p>Відповіді на питання за змістом прослуханих висловлень. Розкриття значення прослуханих та прочитаних прислів'їв, афоризмів, влучних висловів про роль мови в житті людини, значення для громадян України державної мови.</p>

<p><i>Учень (учениця):</i> – розуміє роль української мови як державної в Україні.</p>		<p>Записування речень, висловлень.</p>
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i> – набуває досвіду розпізнавати вивчені частини мови (за загальним значенням, питаннями і вивченими граматичними ознаками) [6 УМД 4.1.1-1]; – використовує правильно вивчені частини мови в повсякденному житті [6 УМД 1.6.1]; – виявляє здатність самостійно шукати, добирати й критично аналізувати потрібну інформацію [6 УМД 1.5.2].</p> <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i> – будує речення з вивченими частинами мови [6 УМД 3.1.4]; – розрізняє іменники, що означають назви істот та неістот [6 УМД 4.1.1-2]; – визначає рід іменника; – правильно вживає форми однини і множини іменників [6 УМД 3.1.4 -1]; – змінює прикметники за родами і числами у сполученні з іменниками;</p>	<p>ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ Частини мови. Основні відомості з морфології, способи розпізнавання частин мови.</p> <p>Іменник. Іменники, що означають назви істот та неістот. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Змінювання іменників за числами.</p> <p>Прикметник. Роль прикметників у тексті. Змінювання прикметників у сполученні з іменниками за родами і числами.</p> <p>Числівник. Роль числівників у мовленні.</p>	<p>Виразне читання текстів різних стилів з вивченими частинами мови.</p> <p>Побудова словосполучень.</p> <p>Доповнення речень визначеними частинами мови.</p> <p>Складання речень за поданими словами.</p> <p>Робота з кейсами.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – <i>використовує</i> у власних висловлюваннях прикметники [6 УМД 3.1.4-2]; – <i>розпізнає</i> числівники, які вказують на кількість предметів, і числівники, які вказують на порядок предметів при лічбі [6 УМД 4.1.1-1]; – <i>розпізнає</i> особові займенники [6 УМД 4.1.1-1]; – доречно <i>уживає</i> у тексті особові займенники [6 УМД 3.1.4-2]; – <i>розпізнає</i> дієслова у тексті [6 УМД 4.1.1-1]; – <i>будує</i> речення з дієсловами; – <i>перебудовує</i> текст, змінюючи граматичну форму дієслова [6 УМД 2.6.1-1]; – <i>утворює</i> неозначену форму дієслова; – <i>розпізнає</i> прислівники у тексті [6 УМД 4.1.1-1]; – <i>будує</i> речення з прислівниками; <ul style="list-style-type: none"> – <i>розпізнає</i> службові частини мови, зокрема прийменники, у тексті [6 УМД 4.1.1-1]; – <i>будує</i> речення з прийменниками; – <i>уміє</i> користуватися орфографічним і тлумачним словниками [6 УМД 2.1.2]. 	<p>Займенник. Особові займенники.</p> <p>Дієслово. Роль дієслів у текстах. Неозначена форма дієслова.</p> <p>Прислівник.</p> <p>Службові частини мови. Прийменник</p>	
---	---	--

<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i> – усвідомлює, що є предметом вивчення; – набуває досвіду розрізняти синтаксичні одиниці [6 УМД 4.1.1-1]; – доречно <i>вживає</i> в мовленні речення, різні за метою висловлювання [6 УМД 3.1.4]; – <i>розуміє</i> красу, багатство виражальних засобів української мови; – <i>обґрунтовує необхідність</i> знання української мови та вміння висловлюватися чітко, точно, грамотно.</p> <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i> – <i>розмежовує</i> слово, словосполучення і речення[6 УМД 4.1.1-1]; розрізняє словосполучення від сполук слів; – <i>визначає</i> головне і залежне слово у словосполученні; – <i>виділяє</i> словосполучення в реченні [6 УМД 4.1.2-2]; – <i>складає</i> словосполучення за моделями; – <i>розпізнає</i> види речень за метою висловлювання та емоційним забарвленням; просте і складне речення; головні та другорядні члени речення[6</p>	<p>СИНТАКСИС І ПУНКТУАЦІЯ Основні відомості про синтаксис і пунктуацію</p> <p>Словосполучення Головне та залежне слово у словосполученні. Ознаки словосполучень.</p> <p>Речення Граматична основа речення. Види речень за метою висловлювання: розповідні, питальні, спонукальні.</p> <p>Окличні і неокличні речення.</p> <p>Розділові знаки в кінці речення.</p>	<p>Виразне читання речень, різних за метою висловлювання.</p> <p>Складання словосполучень і речень різних типів.</p> <p>Виділення словосполучень із речення. Об'єднання словосполучень у речення, речень у текст. Робота з деформованим текстом (тексти-пазли).</p> <p>Усний переказ тексту розповідного характеру.</p> <p>Виразне читання поширених та непоширених речень. Доповнення речень за поданим початком.</p>
---	---	---

<p>УМД 4.1.1-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>інтонує</i> різні типи речень; – <i>знаходить</i> у реченні граматичну основу; – <i>переказує усно</i> текст розповідного характеру (з урахуванням вимог до лексичного складу) [6 УМД 2.6.1-1]; – <i>ставить і обґрунтовує</i> розділові знаки у кінці речень різних типів; – <i>складає</i> речення, різні за метою висловлювання (з урахуванням вимог до лексичного складу) [6 УМД 4.1.2-1]; – <i>знаходить</i> у реченні головні члени; визначає, якими частинами мови вони виражені [6 УМД 4.1.1-1]; – <i>визначає</i> в реченні другорядні члени; – <i>поширює</i> речення другорядними членами; – <i>виділяє</i> другорядні члени речення умовними позначками; – <i>правильно будує</i> поширені та непоширені речення [6 УМД 3.3.1-1]; – <i>пояснює</i> вживання коми у реченнях з однорідними членами [6 УМД 4.1.2-2]; – <i>правильно ставить і обґрунтовує</i> розділові знаки у реченнях з однорідними членами [6 УМД 3.3.1]; – <i>правильно інтонує</i> речення з 	<p>Головні члени речення: підмет і присудок.</p> <p>Другорядні члени речення: додаток, означення, обставина.</p> <p>Речення з однорідними членами (без сполучників і зі сполучниками <i>а, але,</i> одиничним <i>і</i>). Кома між однорідними членами.</p>	<p>Поширення речень другорядними членами.</p> <p>Побудова поширених та непоширених речень.</p> <p>Виразне читання речень з однорідними членами.</p> <p>Поширення речень однорідними членами.</p> <p>Побудова речень з однорідними членами речення.</p> <p>Переказування текстів пізнавального змісту.</p> <p>Відповіді на питання до</p>
--	---	--

<p>однорідними членами; – <i>використовує</i> речення з однорідними членами у побудові текстів [6 УМД 3.1.4]; – <i>розпізнає</i> звертання та вставні слова у реченні [6 УМД 4.1.1-1]; – <i>будує</i> власні речення, правильно вживаючи звертання та вставні слова [6 УМД 3.1.4]; – правильно <i>інтонує</i> речення із звертаннями та вставними словами; – <i>розставляє</i> розділові знаки при звертаннях та вставних словах [6 УМД 3.3.1]; – <i>розрізняє</i> прості та складні речення у тексті [6 УМД 4.1.1-1]; – <i>знаходить</i> у тексті складні речення [6 УМД 4.1.1-1]; – <i>встановлює</i> межі простих речень, що входять до складу складного; – <i>обґрунтовує</i> розстановку розділових знаків [6 УМД 4.1.2-2]; – <i>розрізняє</i> пряму мову і слова автора [6 УМД 4.1.1-1]; – мотивує вживання розділових знаків у реченнях з прямою мовою [6 УМД 4.1.2-2]; – <i>будує</i> речення з прямою мовою з</p>	<p>Звертання та вставні слова Розділові знаки при звертаннях та вставних словах Використання звертань та вставних слів у розмовному і художньому стилях мовлення.</p> <p>Складне речення Загальне поняття. Розділові знаки у складному реченні.</p> <p>Пряма мова Розділові знаки при прямій мові після слів автора та перед словами автора.</p>	<p>тексту.</p> <p>Виразне читання речень зі звертаннями та вставними словами.</p> <p>Трансформування речень без звертання на речення зі звертаннями.</p> <p>Побудова речень зі звертаннями та вставними словами за зразком.</p> <p>Переказування текстів пізнавального змісту.</p> <p>Відповіді на питання до друкованих та медіатекстів.</p> <p>Виразне читання речень із прямою мовою.</p> <p>Побудова елементарних речень із прямою мовою за зразком.</p> <p>Правильне вживання розділових знаків у реченнях з прямою мовою.</p> <p>Доповнення діалогу</p>
--	---	---

<p>допомогою лексичних опор і схем (з урахуванням вимог до словникового складу) [6 УМД 1.6.1];</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>знаходить</i> діалог у поданому тексті; – <i>складає і розігрує</i> діалог, використовуючи опорні слова та словосполучення (з урахуванням вимог до словникового складу) [6 УМД 1.1.2-2]. 	<p>Діалог. Тире при діалозі.</p>	<p>пропущеними репліками. Складання діалогів. Правила спілкування.</p>
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>усвідомлює</i> лексичне багатство української мови; – <i>розуміє</i> роль у мовленні слів, ужитих у переносному значенні, синонімів та анонімів [6 УМД 1.5.3]; – <i>оцінює</i> власне мовлення, усвідомлює необхідність використання мовних словників [6 УМД 2.1.2]; – <i>регулює</i> власні емоції в комунікації [6 УМД 1.8.2]; – <i>добирає</i> засвоєні лексичні засоби у власному мовленні з урахуванням їхніх стилістичних особливостей [6 УМД 1.5.3]. <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>знає</i>, що вивчають лексикологія і 	<p>ЛЕКСИКОЛОГІЯ. ФРАЗЕОЛОГІЯ Лексичне значення слова. Однозначні і багатозначні слова.</p> <p>Вживання багатозначних слів у прямому і переносному значеннях (загальне поняття).</p> <p>Ознайомлення з тлумачним і перекладним словниками.</p> <p>Групи слів за значенням: Омоніми, синоніми, антоніми, пароніми</p>	<p>Спостереження за мовним явищем. Аудіювання й читання тексту, в якому використано слова, вжиті у прямому та переносному значенні, багатозначні слова.</p> <p>Складання й розігрування діалогу з використанням синонімів, антонімів. Робота з кейсами.</p> <p>Робота з деформованим текстом (заміна повторюваних слів синонімами, використання синонімів як засобу зв'язку речень у тексті).</p>

<p>фразеологія; знає відомості про лексичне значення слова;</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>пояснює</i> лексичне значення загальноживаних слів; – за допомогою вчителя <i>виявляє</i> у текстах багатозначні слова, слова у прямому і переносному значеннях, <i>розмежовує</i> багатозначні слова та омоніми [6 УМД 4.1.1-1]; – <i>розрізняє</i> лексичне значення омонімів та паронімів за допомогою контексту [6 УМД 4.1.1-1]; – самостійно <i>віднаходить</i> у тлумачних і перекладних словниках (також в інтернет-ресурсі) відомості про лексичне значення слова, відповідники у рідній і українській мовах тощо [6 УМД 2.1.2]; – <i>будує</i> речення, тексти із словами, вживаючи їх у прямому та переносному значеннях [6 УМД 2.2.6]; – <i>розпізнає</i> синоніми, антоніми, омоніми, пароніми [6 УМД 4.1.1-1]; – <i>добирає</i> синоніми з метою увиразнення висловлюваної думки та уникнення невиправданих повторів [6 УМД 3.1.4]; – <i>користується</i> словниками антонімів, синонімів, омонімів, паронімів [6 УМД 2.1.2]; 	<p>Фразеологізми. Фразеологічне багатство української мови. Фразеологічний словник(оглядово).</p>	<p>Типи мовлення.</p> <p>Особливості побудови опису. Докладний переказ тексту-опису предмета (письмово).</p> <p>Створення власного медіапродукту.</p> <p>Робота в групах. Робота з тлумачним та фразеологічним словником, словниками інших типів.</p> <p>Добір відповідників до фразеологізмів української мови в рідній мові.</p> <p>Складання речень із запропонованими фразеологізмами.</p>
--	--	--

<p>– за допомогою вчителя <i>знаходить</i> у тексті фразеологізми і з допомогою фразеологічних словників <i>пояснює</i> значення найпоширеніших фразеологізмів української мови [6 УМД 4.1.2-2];</p> <p>– <i>добирає</i> відповідники до фразеологізмів у рідній мові, <i>зіставляє</i> їх значення і форму [6 УМД 4.1.1-2].</p>		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <p>– <i>усвідомлює, що</i> вивчають фонетика й орфоєпія, графіка й орфографія;</p> <p>– <i>аналізує</i> зміст написаного з погляду цілісності та повноти викладу [6 УМД 3.3.2-1];</p> <p>– <i>висловлює</i> власне судження щодо родинних свят, збагачує міжособистісну комунікацію позитивними емоціями [6 УМД 1.8.3].</p> <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <p>– <i>розрізняє</i> голосні та приголосні звуки; знає співвідношення звуків і букв, правильно вимовляє вивчені звуки та позначає їх буквами на письмі [6 УМД 4.1.1-1];</p>	<p>ФОНЕТИКА. ОРФОЄПІЯ. ГРАФІКА. ОРФОГРАФІЯ</p> <p>Звуки мови і звуки мовлення. Голосні і приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінки й глухі; вимова звуків, що позначаються буквами <i>и, г, х, ї, к</i>.</p> <p>Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв.</p> <p>Звукове значення букв <i>я, ю, є, ї, ш</i>. Позначення на письмі звуків <i>[дж], [дж], [дз']</i>.</p> <p>Склад. Основні правила переносу. Наголос. Ознайомлення з орфоепічним словником.</p>	<p>Спостереження за мовним явищем.</p> <p>Виразне читання текстів із дотриманням правил орфоєпії.</p> <p>Виявлення й аналіз помилок у наголошуванні слів у власному мовленні та мовленні інших людей.</p> <p>Проговорювання скоромовок, виконання артикуляційних вправ.</p> <p>Проектна робота.</p> <p>Упорядкування за абеткою імен однокласників,</p>

<ul style="list-style-type: none"> – застосовує вивчені орфоепічні та орфографічні правила [6 УМД 3.3.2]; – правильно вимовляє звуки; – знає алфавіт; – розпізнає в словах ненаголошені й наголошені голосні, тверді і м'які, дзвінки і глухі приголосні [6 УМД 4.1.1-2]; – встановлює призначення букв я, ю, є, ї, щ, позначення на письмі звуків [дж], [дз], [дз'] [6 УМД 4.1.2-2]; – ділить слово на склади; – пояснює правила переносу слів, правильно переносить слова з рядка в рядок [6 УМД 4.1.2-2]; – наголошує слова відповідно до орфоепічних норм; – користується орфоепічним словником [6 УМД 2.1.2]; – правильно вимовляє склади з наголошеними й ненаголошеними голосними у словах; – має поняття про написання у коренях слів ненаголошених [e], [u], [o] (з допомогою відповідної таблиці або без неї); – довідується з орфоепічного словника про правильну вимову слів і звуків [6 УМД 2.1.2]; 	<p>Вимова наголошених і ненаголошених голосних звуків та позначення їх на письмі. Ненаголошені голосні [e], [u], [o] в коренях слів. Ненаголошені голосні, що не перевіряються наголосом (оглядово).</p> <p>Вимова приголосних звуків та позначення їх на письмі.</p> <p>Уподібнення приголосних звуків.</p> <p>Спрощення в групах приголосних.</p> <p>Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків (оглядово). Чергування [o] - [a], [e]- [i], [e]- [u] Чергування [o], [e] з [i].</p>	<p>родичів, героїв улюблених мультфільмів, назв вулиць, якими учні ходять тощо.</p> <p>Складання смішинок, речень, підбір рим тощо до слів, вимова яких складна для угорців.</p> <p>Складання й розігрування діалогів із використанням слів зі складною вимовою (<i>випадок, черговий, вимова, запитання, завдання</i> та ін.).</p> <p>Колективне опрацювання текстів, що містять слова зі складним правописом.</p> <p>Переказ художнього тексту з елементами опису (письмово).</p> <p>Спостереження за мовним явищем. Ознайомлення (практично) з основними випадками чергування голосних та приголосних звуків, уведення форм</p>
---	--	--

<p>– правильно <i>вимовляє</i> приголосні звуки, зокрема [z], [x], [r], [k];</p> <p>– правильно <i>вимовляє</i> слова зі звуками [z], [r], [x]; слова зі звуками [дж], [дз], [дз'];</p> <p>– <i>розпізнає</i> у словах та на межі слів явища уподібнення [6 УМД 4.1.2];</p> <p>– <i>виявляє</i> різницю між звучанням і написанням слів з уподібненням приголосних [6 УМД 4.1.2-2];</p> <p>– <i>розпізнає</i> найпростіші випадки спрощення в групах приголосних [6 УМД 4.1.2];</p> <p>– <i>запам'ятовує</i> правильну вимову слів зі спрощенням у групах приголосних;</p> <p>– правильно <i>записує</i> слова, у яких відбулося спрощення [6 УМД 3.3.1];</p> <p>– <i>розпізнає</i> основні випадки чергування голосних звуків [6 УМД 4.1.2];</p> <p>– <i>використовує</i> у мовленні правильні форми слів, застосовуючи знання про чергування голосних звуків [6 УМД 3.1.4];</p> <p>– <i>знає</i> про основні випадки чергування приголосних [z],[k],[x] – [ж],[ч],[ш] – [з'],[ц'],[с'] при словозміні;</p> <p>– <i>вміє</i> застосовувати знання про чергування приголосних при побудові</p>	<p>Чергування [e] з [o] після <i>ж, ч, ш, й, И, і</i> після <i>ж, ч, ш, щ</i> та <i>z, k, x</i> у коренях слів.</p> <p>Основні випадки чергування приголосних: [z],[k],[x] – [ж],[ч],[ш] – [з'],[ц'],[с'].</p> <p>Основні випадки чергування <i>у-в, і-й</i>.</p> <p>Позначення м'якості приголосних на письмі буквами <i>ь, і, я, ю, є</i>.</p> <p>Правила вживання знака м'якшення.</p> <p>Правила вживання апострофа.</p> <p>Правильна вимова та написання слів з апострофом.</p> <p>Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових приголосних звуків.</p>	<p>слова, в якому відбулося чергування, у речення за зразком.</p> <p>Написання вітальних листівок або виготовлення їх з допомогою графічних програм.</p> <p>Читання вголос текстів.</p> <p>Короткий твір-розповідь (усно).</p> <p>Редагування словосполучень.</p> <p>Складання словосполучень різного типу із запропонованими словами.</p> <p>Аудіювання тексту художнього стилю</p> <p>Спостереження за мовним явищем.</p> <p>Правильна вимова слів з буквами <i>ь, і, я, ю, є</i>, виконання артикуляційних вправ.</p>
--	--	--

<p>словосполучень та речень [6 УМД 4.2.1];</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>мотивує</i> основні випадки чергування [y] з [в], [і] з [ї] як засіб милозвучності мови і правильно застосовує їх в усному і писемному мовленні [6 УМД 4.1.2-2]; – правильно <i>пише</i> слова з вивченими орфограмами [6 УМД 3.3.1]; – <i>розрізняє</i> способи позначення м'якості приголосних на письмі знаком м'якшення та літерами <i>і, я, ю, є</i> [6 УМД 4.1.2]; – правильно <i>пише</i> слова зі знаком м'якшення і сполученням букв <i>йо</i>, з апострофом і знаком м'якшення відповідно до вивчених правил [6 УМД 3.3.1]; – <i>розрізняє</i> два типи подвоєння букв: на позначення збігу однакових приголосних звуків і для позначення подовжених м'яких приголосних [6 УМД 4.1.2]; – грамотно <i>пише</i> найбільш уживані слова іншомовного походження [6 УМД 3.3.1]; – <i>користується</i> словником іншомовних слів [6 УМД 2.1.2]; – <i>знаходить і виправляє</i> орфографічні помилки на вивчені правила [6 УМД 3.3.2-2]; – <i>користується</i> різними типами 	<p>Написання слів іншомовного походження (практично).</p>	<p>Виразне читання текстів.</p> <p>Уведення слів із запропонованими орфограмами у словосполучення та речення.</p> <p>Стисле переказування змісту побаченого, почутого.</p> <p>Складання речень із запропонованими словами іншомовного походження.</p>
--	---	---

словників [6 УМД 2.1.2].		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i> – усвідомлює взаємозв’язок будови слова та словотвору; – творчо використовує засвоєні мовні засоби [6 УМД 4.2.1-1]; – <i>робить висновки</i> на основі прочитаного нескладного в мовному плані тексту [6 УМД 2.2.7].</p> <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i> – <i>розрізняє</i> форми слова і спільнокореневі слова, правильно вживає їх у мовленні [6 УМД 3.1.4]; – <i>добирає</i> спільнокореневі слова; – <i>знає</i> основні відомості про морфемну будову слова: основу слова, закінчення змінних слів; корінь, префікс, суфікс та закінчення як значущі частини слова; способи творення слів в українській мові; – <i>відділяє</i> закінчення слів від основи, <i>розрізняє</i> слова зі звуковим, нульовим закінченням і без нього; – <i>членує</i> основу на значущі частини; – правильно й стилістично доцільно <i>використовує</i> слова з урахуванням</p>	<p>БУДОВА СЛОВА. СЛОВОТВІР Основні відомості про будову слова і словотвір.</p> <p>Спільнокореневі слова і форми слова.</p> <p>Основа слова і закінчення змінних слів.</p> <p>Корінь, суфікс, префікс і закінчення – значущі частини слова.</p> <p>Вимова і написання префіксів з- (зі-, с-), роз- (розі-), без-, пре-, при-, при-.</p> <p>Змінювання і творення слів Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний,</p>	<p>Виразне читання речень із спільнокореневими словами.</p> <p>Утворення нових слів за зразком за допомогою різних значущих частин слова.</p> <p>Побудова речень із словами, різними за будовою.</p> <p>Розрізнення форми одного й того ж слова та спільнокореневих слів (практично).</p> <p>Розрізнення омонімічних значущих частин слова.</p> <p>Визначення значення спільнокореневих слів за допомогою контексту.</p> <p>Презентація опису домашньої чи бажаної тваринки.</p> <p>Утворення нових слів різними способами за зразком.</p>

<p>значення їх морфем [6 УМД 3.1.4]; – відповідно до вивчених правил <i>пояснює</i> вимову та правопис префіксів <i>з-</i> (<i>зі-</i>, <i>с-</i>), <i>роз-</i> (<i>розі-</i>), <i>без-</i>, а також префіксів <i>пре-</i>, <i>при-</i>, <i>прі-</i> та ін. [6 УМД 4.1.2-2]; – правильно <i>пише</i> слова з вивченими префіксами [6 УМД 3.3.1]; – <i>визначає</i> спосіб творення відомих слів; – <i>користується</i> словотвірним словником [6 УМД 2.1.2]; – <i>добирає</i> приклади, які б ілюстрували різні способи словотворення в українській мові; – <i>утворює</i> нові слова за допомогою найбільш поширених суфіксів та префіксів за зразком; – <i>розпізнає</i> зміни приголосних при творенні слів [6 УМД 4.1.2]; – відповідно до вивчених правил правильно <i>пише</i> слова з <i>нів, нанів</i> [6 УМД 3.3.1]; – <i>має</i> поняття про творення і правопис складноскорочених слів; – правильно <i>пише</i> слова з вивченими орфограмами [6 УМД 3.3.1].</p>	<p>суфіксальний, префіксально-суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід слів з однієї частини мови в іншу. Зміни приголосних при творенні іменників і прикметників із суфіксом <i>-ин-</i>.</p> <p>Зміни приголосних при творенні прикметників на <i>-ськ-</i> (<i>-зьк-</i>, <i>-цьк-</i>) та іменників на <i>-ство</i> (<i>-тво</i>, <i>-цтво</i>). Написання слів з <i>нів, нанів</i>.</p> <p>Творення і правопис складноскорочених слів (оглядово).</p>	<p>Написання твору-опису за малюнком чи фото.</p> <p>Складання усного твору-розповіді за поданою ситуацією.</p> <p>Написання твору з елементами роздуму 3</p>
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i> – <i>критично ставиться</i> до власного</p>	<p>ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО У 5 КЛАСІ Лексикологія.</p>	<p>Написання речень і текстів із коментуванням і узагальненням вивчених</p>

<p>мовлення, обстоює власну позицію щодо обговорюваних питань, використовуючи типові мовленнєві засоби [6 УМД 1.6.2];</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>інтегрує</i> інформацію, подану в різні способи у межах одного або кількох нескладних текстів [6 УМД 2.2.5]; – <i>взаємодіє</i> з іншими особами у цифровому середовищі, дбаючи про безпеку [6 УМД 3.2.3-1]; – <i>усвідомлює</i> необхідність удосконалювати знання української мови як державної. <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>повторює</i> вивчений матеріал; – <i>класифікує й систематизує</i> їх; – <i>узагальнює</i> поняття, закономірності, правила й винятки з них; – <i>сприймає</i> нескладний у мовному плані невеликий текст [6 УМД 2.1.3]; – <i>застосовує</i> здобуті знання, уміння, навички і досвід у нових навчальних та життєвих ситуаціях [6 УМД 4.1.2-2]. 	<p>Будова слова й орфографія. Фонетика й графіка. Орфоепія й орфографія. Синтаксис і пунктуація.</p>	<p>упродовж року орфограм і пунктограм.</p> <p>Читання текстів із дотриманням правил вимови слів та інтонування речень. Створення невеликих і нескладних текстів, зокрема й медіатекстів, у яких учень/учениця висловлює свої емоції з приводу почутого/побаченого</p>
Соціокультурна лінія		
Сфери відношень	Тематика текстів	Теми висловлень учнів
Я і українська мова й література.	Українська мова – один із найважливіших складників української	«Мова – найцінніший скарб, мудра берегиня народу».

<p>Я і Батьківщина (її природа, історія), екологічна компетентність</p>	<p>культури. Дивовижний світ української природи. Єдність з рідною природою в різні пори року. Відповідальне ставлення до природи. Історичне минуле України на різних етапах розвитку українського народу. Історія мого міста, села – частина історії України.</p>	<p>«Чому треба берегти рідну мову». «З чого починається Батьківщина». «Чому необхідно знати свою історію».</p>
<p>Я і національна культура (звичаї, традиції, свята, культура взаємин, українська пісня).</p>	<p>Запорозьке козацтво в українській історії й національній самосвідомості. Герої доби козацтва. Національна державна символіка України.</p>	<p>«Не хлібом єдиним живе людина», «Народна пісня – душа народу».</p>
<p>Я і мистецтво (традиційне й професійне).</p>	<p>Культурна спадщина України. Коріння української культури. Залишки Трипільської культури. Національні звичаї, традиції, обряди й свята – віковічні духовні засади розвитку народу. Багатство народної символіки. Народне українське мистецтво – вищий вияв творчого генія народу. Народні митці України.</p>	<p>«Краса врятує світ», «Моя зустріч із прекрасним».</p>
<p>Я і ти (члени родини, друзі, товариші).</p>	<p>Родинно-побутова культура: структура, функції сім'ї, глибока й всеперемагаюча</p>	<p>«Ой роде наш красний», «Вірний приятель – то найбільший скарб».</p>

<p>Я і ми (класний колектив, народ, людство).</p>	<p>материнська, батьківська любов до дітей, шанобливе ставлення до бабусі й дідуся, родичів, прив'язаність до отчого дому.</p>	<p>«Шкільна родина», «Я – українець (українка)».</p>
<p>Я як особистість</p>	<p>Моя школа, мій клас. Значення колективізму. Український народ. Людська спільнота.</p> <p>Покликання людини. Творче, самобутнє світобачення кожної особистості, реалізація її творчого потенціалу. Видатні українці.</p> <p>Риси характеру. Ким я хочу стати і чому? Які риси характеру я хочу в собі виховати?</p>	<p>«Ким я хотів(ла) б бути і стати й чому?», «Які риси характеру я хочу в собі виховати?»</p>
<p>Родинні фінанси.</p>	<p>З чого складається бюджет нашої родини?</p>	<p>«Як витрачає кошти наша родина?», «Мої кишенькові гроші: звідки вони беруться і як я їх витрачаю?»</p>
<p>Наше повсякдення</p>	<p>Де знаходиться найближча зупинка (магазин взуття, музей, кінотеатр, піцерія тощо)? Робота з графіками руху транспорту.</p>	<p>«Допоможіть пройти до ...», «Коли відправляється по-тяг?», «Плануємо подо-рож», «Яку домашню тваринку я хотів(ла) би(б) мати», «Мій чотириногий друг», «Моя улюблена тваринка»</p>

6-й клас
(140 год, 4 год на тиждень)

Очікувані результати навчання	Зміст навчального матеріалу	Види навчальної діяльності
Мовленнєва змістова лінія		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – має уявлення про мовленнєве спілкування, усне та писемне мовлення; – сприймає спілкування як цінність; – поважає права й думки співрозмовника [6 УМД 1.1.2-2]; – усвідомлює важливість додержання правил спілкування [6 УМД 1.7.1-3]. <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – знає основні відомості про текст; стилі мови і типи мовлення [6 УМД 4.1.1-1]; – уміє будувати висловлювання відповідно до запропонованої ситуації спілкування, враховуючи при цьому найважливіші вимоги до мовлення, адресата мовлення [6 УМД 1.7.1-2]; – розрізняє види мовленнєвої діяльності; – здійснює всі види мовленнєвої діяльності відповідно до словникового запасу; 	<p>НАЙВАЖЛИВІШІ ВІДОМОСТІ ПРО СПІЛКУВАННЯ І МОВЛЕННЯ</p> <p>Уявлення про спілкування і мовлення; види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо).</p> <p>Адресат та адресант мовлення; монологічне і діалогічне мовлення; полілог, усне і писемне мовлення; основні правила спілкування.</p> <p>Ознайомлення з найважливішими вимогами до мовлення (змістовність, доречність, точність, логічна послідовність, виразність, правильність та ін.).</p> <p>Аудіювання</p>	<p>Сприймання на слух, розуміння нескладних текстів, що належать до вивчених стилів мови, типів і жанрів мовлення.</p> <p>Стисле переказування змісту прочитаного, побаченого,</p>

<ul style="list-style-type: none"> – <i>дотримується</i> основних правил спілкування [6 УМД 1.7.1-3]; – під час сприймання чужого мовлення уважно <i>слухає, орієнтується</i> в ситуації спілкування [6 УМД 1.1.1-1]; – <i>складає</i> первинне уявлення про зміст почутого [6 УМД 1.1.2]; – <i>розрізняє</i> на основі прослуханого жанри мовлення (казки, оповідання, вірші та ін.); тип мовлення (розповідь, опис, роздум); стиль мови (розмовний, художній, науковий, публіцистичний) [6 УМД 1.1.1-1]; – <i>виконує</i> після прослуховування завдання, запропоновані вчителем [6 УМД 1.2.2]; – <i>визначає</i> тему й основну думку тексту, основну і другорядну інформацію; за допомогою вчителя визначає причиново-наслідкові зв'язки у тексті [6 УМД 1.2.3-1]; – <i>розуміє</i> основний зміст доступних текстів, різних за комунікативним призначенням: повідомлень, запрошень, привітань, інформацій, листів, теле-, радіопередач тощо [6 УМД 1.4.1-2], [6 УМД 1.4.6-1]; – <i>складає</i> діалог певного обсягу 	<p>Говоріння</p> <p>Читання</p> <p>Письмо</p>	<p>почутого.</p> <p>Створення діалогічних та монологічних висловлювань відповідно до серії малюнків, запропонованої ситуації спілкування.</p> <p>Читання вголос та мовчки на основі матеріалу, що вивчається, розуміння самостійно прочитаних нескладних текстів, що належать до відомих учням жанрів літератури, стилів мови, видів мовлення.</p> <p>Побудова письмових текстів (план, лист, привітання, оголошення, діалог, переказ, твір-опис приміщення на основі особистих вражень, твір-опис природи за картиною, твір-оповідання на основі побаченого.</p>
---	--	---

<p>відповідно до визначеної ситуації спілкування [6 УМД 1.6.1-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>досягає</i> комунікативної мети [6 УМД 1.6.2-2]; – <i>передає</i> зміст прочитаного, побаченого або почутого, висловлюючи та аргументуючи своє ставлення до осіб, подій, явищ, про які йде мова, з використанням допоміжних матеріалів або без них [6 УМД 1.7.1-1]; – <i>відтворює</i> запропоновані вчителем зразки зв'язних висловлювань [6 УМД 1.2.1-2]; – <i>вносить</i> зміни до поданих висловлювань [6 УМД 1.2.1-3]; – <i>бере участь</i> в обговоренні нескладних питань, висловлює власну думку [6 УМД 1.4.5-1]; – <i>стисло переказує</i> зміст прочитаного з допомогою поданого плану або допоміжних матеріалів [6 УМД 1.2.1-1]; – <i>виразно читає</i> тексти різних стилів мови, типів, жанрів мовлення з достатньою швидкістю, плавно, з гарною дикцією, відповідно до орфоепічних норм за власним вибором або за рекомендаціями вчителя [6 УМД 2.5.1-1];		
--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> – <i>визначає</i> сформульовані до тексту запитання, завдання [6 УМД 1.4.6-2]; – <i>оцінює</i> прочитаний текст з погляду його змісту, форми, задуму [6 УМД 1.4.1-2]; – <i>користується</i> словниками та іншою довідковою літературою; – <i>використовує</i> для виконання завдань актуальні та достовірні текстові/ медіатекстові джерела інформації [6 УМД 2.5.2-1]; – <i>складає</i> усні та письмові твори (вказаних у програмі видів) за простим планом, обираючи відповідний до ситуації спілкування та задуму стиль мови (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий); тип мовлення (зокрема опис приміщення і природи), жанри мовлення (оповідання на основі побаченого, повідомлення тощо), мовні засоби, ураховуючи особливості ситуації спілкування, відповідно до заданої структури (вступ, основна частина, кінцівка), комунікативного завдання [6 УМД 3.1.4-1]; [6 УМД 3.1.4-2]; – <i>перекладає</i> нескладні тексти з угорської мови українською зі словником і без нього на основі вивчених 		
---	--	--

<p>слів та словосполучень [6 УМД 4.1.1-2]; – <i>дотримується</i> вимог до писемного мовлення, вдосконалює та редагує написане [6 УМД 3.3.3-1]; [6 УМД 3.3.3-2].</p>		
Мовна змістова лінія		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i> – <i>усвідомлює</i>, чому українську мову вважають милозвучною та багатою; – <i>добирає</i> з поетичних творів чи з фольклору висловлювання про красу та багатство української та рідної мови [6 УМД 1.5.1-1]; – <i>розуміє й обґрунтовує</i> необхідність вільного володіння державною мовою.</p> <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i> – <i>розуміє</i>, чому українську мову вважають багатою й милозвучною; – <i>знає</i> засоби милозвучності української мови; – <i>добирає</i> засоби мови відповідно до мети й ситуації спілкування [6 УМД 1.7.2-1].</p>	<p>ВСТУП Краса і багатство української мови.</p>	<p>Читання творів про красу мови, важливість навчання рідною та державною мовою</p> <p>Відповіді на поставлені питання.</p>
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p>	<p>ПОВТОРЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ВИВЧЕНОГО</p>	<p>Виразне читання текстів відповідно до орфоепічних</p>

<p>– <i>розуміє</i> важливість дотримання чергувань голосних і приголосних звуків [6 УМД 4.1.1-1];</p> <p>– <i>відчуває</i> необхідність правильного наголошування слів;</p> <p>– <i>осмислює</i> необхідність написання слів відповідно до орфографічних правил;</p> <p>– <i>цінує</i> духовно наснажене, емоційно багате спілкування між людьми;</p> <p>– <i>помічає й виправляє</i> недоліки у власному й чужому мовленні [6 УМД 4.1.2-1].</p> <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <p>– <i>знає</i>, що вивчають фонетика і орфоепія, графіка і орфографія [6 УМД 4.1.1];</p> <p>– <i>знає</i> алфавіт [6 УМД 4.1.1];</p> <p>– <i>знає</i> та <i>застосовує</i> вивчені орфоепічні та орфографічні правила [6 УМД 4.1.2-1];</p> <p>– <i>правильно вимовляє</i> звуки і позначає їх буквами на письмі [6 УМД 4.1.2];</p> <p>– <i>розрізняє</i> в словах ненаголошені й наголошені голосні, тверді й м'які, дзвінки і глухі приголосні [6 УМД 4.1.2-2];</p> <p>– <i>правильно позначає</i> звуки буквами</p>	<p>Звуки мови і знаки письма. Склад і наголос. Голосні та приголосні звуки. Вимова голосних звуків та їх позначення на письмі.</p> <p>Вимова і написання слів з апострофом. Правопис іншомовних слів.</p>	<p>вимог. Складання речень і словосполучень із запропонованими словами. Опис ілюстрацій, фотографій, ситуативних малюнків, озвучення відеороликів. Наголошування слова відповідно до орфоепічних правил. Складання діалогів відповідно до визначеної ситуації. Побудова речень із запропонованими словами. Використання у коротких висловлюваннях загальноживаних та стилістично забарвлених слів. Створення речень і текстів різних стилів з використанням антонімів та омонімів. Відповіді на запитання за змістом прослуханого чи прочитаного тексту. Робота з деформованим текстом.</p>
---	--	--

<p>[6 УМД 4.1.2-2];</p> <ul style="list-style-type: none"> – ділить слово на склади; пояснює правила переносу слів; правильно наголошує слова [6 УМД 4.1.2-2]; – розрізняє способи позначення м'якості приголосних на письмі знаком м'якшення та літерами <i>i, я, ю, є</i> [6 УМД 4.1.2]; – правильно вимовляє і пише слова з апострофом [6 УМД 3.3.1-2]; – грамотно пише найбільш уживані слова іншомовного походження; – знаходить і виправляє орфографічні помилки на вивчені правила [6 УМД 3.3.1-2]; – користується різними типами словників [6 УМД 4.2.4-1]; – знає, що вивчають лексика, фразеологія; виявляє знання про лексичне значення слова, синоніми, антоніми, омоніми, пароніми, пряме і переносне значення слова, найпоширеніші українські фразеологізми [6 УМД 4.1.1-1]; – за допомогою вчителя розрізняє загальноживані та найбільш поширені стилістично забарвлені слова [6 УМД 4.1.2-1]; 	<p>Лексика і фразеологія</p> <p>Однозначні і багатозначні слова. Вживання багатозначних слів у прямому і переносному значеннях. Загальноживані (нейтральні) й стилістично забарвлені слова (загальне поняття). Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Фразеологізми.</p>	<p>Виразне читання текстів різних стилів з урахуванням вікових особливостей учнів.</p> <p>Побудова речень і словосполучень різних типів.</p> <p>Відповіді на запитання за змістом прослуханого чи прочитаного тексту.</p> <p>Продовження розповіді, тексту за поданим початком.</p> <p>Робота в групах.</p> <p>Побудова простих речень відповідного типу.</p> <p>Складання запитань за змістом почутого чи прочитаного тексту.</p> <p>Поширення поданих речень.</p> <p>Трансформація речень відповідно до мети висловлювання. Правильне інтонування речення відповідно до мети висловлювання і емоцій, що</p>
---	---	---

<ul style="list-style-type: none"> – <i>пояснює</i> лексичне значення загальноновживаних слів; – <i>знаходить</i> у тексті й доречно використовує в мовленні групи слів [6 УМД 4.2.1-1]; – <i>пояснює</i> значення найпоширеніших українських фразеологізмів і використовує їх у мовленні [6 УМД 4.2.2-1]; – <i>користується</i> різними видами словників [6 УМД 2.1.2]; – <i>знає</i>, що вивчають синтаксис і пунктуація; що таке словосполучення; основні відомості про просте і складне речення; головні та другорядні члени речення; однорідні члени речення; звертання, пряму мову, діалог; вивчені пунктуаційні правила [6 УМД 4.1.1-1]; – <i>виділяє</i> словосполучення у реченнях [6 УМД 4.1.2-1]; – <i>визначає</i> у словосполученнях головне і залежне слово [6 УМД 4.1.2-2]; – <i>складає</i> словосполучення, уникаючи помилок у формі залежного слова [6 УМД 4.2.2-1]; – <i>виділяє</i> речення у тексті [6 УМД 4.1.2-1]; – <i>знаходить</i> у реченні граматичну 	<p style="text-align: center;">Синтаксис і пунктуація</p> <p style="text-align: center;">Словосполучення</p> <p>Головне і залежне слово у словосполученні.</p> <p style="text-align: center;">Речення</p> <p>Граматична основа речення. Види речень за метою висловлювання. Окличні речення. Розділові знаки в кінці речення.</p> <p>Головні члени речення: підмет і</p>	<p>передаються.</p> <p>Опис ілюстрацій, озвучення відеороликів та мультфільмів. Робота з кейсами. Виготворення реклами для власного населеного пункту.</p> <p>Виразне читання речень з ускладнювальними елементами.</p> <p>Складання речень з ускладнювальними елементами за зразком. Переклад текстів з угорської мови українською.</p> <p>Складання діалогів, інтерв'ю (з урахуванням лексичного запасу учнів). Озвучування знайомих мультфільмів українською мовою.</p>
---	--	--

<p>основу [6 УМД 4.1.2];</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>розрізняє</i> види речень за метою висловлювання і правильно вживає їх у мовленні [6 УМД 4.2.1-1]; – <i>використовує</i> необхідні розділові знаки у кінці речень, читаючи їх з відповідною інтонацією [6 УМД 3.3.1-1]; – <i>знаходить</i> у реченні головні члени; – <i>визначає</i>, якими частинами мови вони виражені [6 УМД 4.1.1-1]; – <i>визначає</i> у реченні другорядні члени; – поширює запропоновані речення другорядними членами [6 УМД 4.1.2]; – <i>будує</i> поширені та непоширені речення відповідно до ситуації мовлення [6 УМД 4.2.2]; – <i>виділяє</i> у реченні однорідні члени; <i>пояснює</i> вживання розділових знаків у запропонованих реченнях з однорідними членами [6 УМД 3.3.1-1]; – правильно <i>ставить</i> розділові знаки у реченнях з однорідними членами [6 УМД 3.3.3]; – <i>інтонує</i> речення з однорідними членами; – <i>обґрунтовує</i> простими фразами значення інформації, здобутої з прочитаного нескладного в мовному 	<p>присудок.</p> <p>Другорядні члени речення: додаток, означення, обставина.</p> <p>Речення з однорідними членами. Кома між однорідними членами речення.</p> <p>Речення із звертаннями та вставними словами Розділові знаки при звертаннях і вставних словах.</p>	
---	--	--

<p>плані тексту для виконання завдань [6 УМД 2.4.1-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>знаходить</i> звертання і вставні слова [6 УМД 4.1.1-1]; – правильно <i>використовує</i> в мовленні та інтонує речення зі звертаннями, вставними словами [6 УМД 3.3.2]; – правильно <i>вживає</i> розділові знаки при звертаннях, вставних словах [6 УМД 3.3.2-2]; – <i>пояснює</i>, чим відрізняються складні речення від простих; встановлює межі простих речень, що входять до складу складного [6 УМД 4.1.2-1]; – правильно <i>ставить</i> розділові знаки [6 УМД 4.2.1-1]; – <i>знаходить</i> слова автора, пряму мову, діалог, розрізняє їх; виразно <i>читає</i> тексти з прямою мовою, діалогом [6 УМД 3.3.2]; – <i>будує</i> речення із прямою мовою, правильно ставить розділові знаки при прямій мові, діалозі [6 УМД 4.2.2-1]; – <i>знаходить</i> і <i>виправляє</i> помилки на вивчені правила [6 УМД 3.3.2-1]; [6 УМД 3.3.2-2]. 	<p>Складне речення. Розділові знаки у складному реченні.</p> <p>Пряма мова і діалог. Розділові знаки при прямій мові та при діалозі.</p>	
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p>	<p>Морфологія. Орфографія Поняття про частини мови. Самостійні</p>	<p>Виразне читання текстів з різними частинами мови.</p>

<p>– <i>усвідомлює</i> необхідність вивчення морфології для кращого володіння українською мовою;</p> <p>– пояснює з використанням простих фраз причини відповідного емоційного стану в типових життєвих ситуаціях, виявляючи толерантність [6 УМД 1.8.1-3].</p> <p>– <i>прагне</i> поліпшувати власне мовлення, правильно використовуючи самостійні частини мови [6 УМД 3.3.3];</p> <p>– <i>розуміє</i> роль іменників у досягненні точності, інформативності й виразності мовлення [6 УМД 4.1.1-1];</p> <p>– <i>критично ставиться</i> до власного мовлення [6 УМД 4.1.2-1];</p> <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <p>– <i>знає</i>, що вивчає морфологія [6 УМД 4.1.1-1];</p> <p>– <i>розпізнає</i> частини мови за істотними лексичними і граматичними ознаками [6 УМД 4.1.2-1];</p> <p>– <i>знає</i> значення іменника, його морфологічні ознаки, синтаксичну роль; основні способи творення іменників, вивчені орфографічні правила [6 УМД</p>	<p>(повнозначні) та службові частини мови Вигук.</p> <p>Іменник Іменник як частина мови. Значення, граматичні ознаки, синтаксична роль. Іменники, що означають назви істот і неістот (повторення), загальні і власні назви.</p> <p>Рід іменників. Іменники спільного роду. Способи вираження роду.</p> <p>Число іменників (повторення). Іменники, що мають форму тільки однини або тільки множини.</p> <p>Відмінки іменників. Кличний відмінок в українській мові. Поділ іменників на відміни. Типи відмін іменників.</p>	<p>Складання речень з іменниками. Уведення в речення назв істот та неістот. Проект: розповідь про предмети та істот, які оточують вдома, у школі, на вулиці тощо. Спостереження за мовним явищем. Докладний переказ тексту з елементами опису природи. Читання мовчки. Складання речень з іменниками різних родів, у різних формах числа. Робота з кейсами. Проект: складання переліку покупок у супермаркеті, на базарі, у промисловому магазині тощо. Вибір товару в інтернет-магазині, спілкування з консультантом.</p> <p>Спостереження за мовним явищем.</p>
--	---	---

<p>4.1.1-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>розпізнає</i> іменники, <i>визначає</i> їх граматичні ознаки; <i>розрізняє</i> назви істот та неістот, загальні та власні назви [6 УМД 4.2.2-1]; – <i>розрізняє</i> рід іменників, правильно використовує іменники різного роду в мовленні [6 УМД 4.2.1-1]; – правильно <i>будує</i> словосполучення з іменниками різних родів [6 УМД 4.2.2-1]; – <i>розрізняє</i> іменники в однині та множині [6 УМД 4.1.2-1]; – правильно <i>утворює</i> форму множини іменників [6 УМД 4.1.2-2]; – правильно <i>вживає</i> іменники у формі однини та множини у мовленні [6 УМД 4.2.2-1]; – <i>знає</i> функції відмінків у мовленні [6 УМД 4.1.1-1]; – правильно <i>відмінює</i> іменники за зразком, розрізняє іменники твердої, м'якої та мішаної груп [6 УМД 4.2.2-1]; – правильно <i>вживає</i> форму кличного відмінка при звертанні [6 УМД 4.2.2], – <i>уводить</i> слова у речення, правильно добираючи відмінкову форму іменника [6 УМД 4.2.1-1]; 	<p>Відмінювання іменників I, II, III, IV відмін. Тверда, м'яка та мішана групи іменників. Особливості відмінювання іменників, що вживаються тільки в множині.</p> <p>Незмінювані іменники.</p> <p>Способи творення іменників.</p> <p>Правопис іменників.</p> <p>Велика буква і лапки у власних назвах.</p> <p><i>Не</i> з іменниками.</p> <p>Букви <i>-а (-я), -у (-ю)</i> в закінченнях іменників чоловічого роду в родовому відмінку II відміни (оглядово).</p> <p>Букви <i>е, и, і</i> в суфіксах <i>-ечок, -ечк-, -ичок-, -ичк-, інн(я), -енн(я), -н(я)-, -инн(я), -ив(о), -ев(о)</i>.</p> <p>Написання і відмінювання чоловічих та жіночих імен по батькові.</p>	<p>Робота в парах: діалог з продавцем чи офіціантом. Оформлення замовлення у кафе чи ресторані.</p> <p>Складання речень з іменниками у різних відмінкових формах.</p> <p>Робота з деформованим текстом (зміна відмінкової форми іменників, вживання іменників у потрібному відмінку). Твір-опис за репродукцією.</p> <p>Проект: «Складання реєстру магазинів, фірм, організацій рідного мікрорайону, села, вулиці».</p> <p>Відповіді на питання за змістом прослуханого чи прочитаного тексту.</p> <p>Складання запитань до прослуханого чи прочитаного тексту.</p> <p>Робота з кейсами.</p> <p>Презентація: складання власного родоводу з додержанням правил</p>
---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> – <i>розрізняє</i> незмінювані іменники; уводить їх у словосполучення та речення [6 УМД 4.2.2-1]; – <i>знає</i> основні правила правопису іменників [6 УМД 4.1.1-1]; – <i>знаходить і обґрунтовує</i> вивчені орфограми [6 УМД 3.3.1-2]; – <i>правильно пише</i> слова з вивченими орфограмами [6 УМД 3.3.2-1]; – <i>знаходить і виправляє</i> в чужому і своєму тексті орфографічні і граматичні помилки на вивчені правила [6 УМД 3.3.1-1]; – <i>правильно утворює і записує</i> чоловічі та жіночі імена по батькові, <i>відмінює</i> їх відповідно до правопису [6 УМД 4.2.1-1]. 		<p>написання чоловічих та жіночих імен по батькові. Утворення імен по батькові від знайомих імен.</p>
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>усвідомлює</i> роль прикметника в мовленні людини; – <i>складає</i> невеликі повідомлення /тексти щодо проблем, пов'язаних з особистим досвідом [6 УМД 3.2.1-1]; – <i>доречно вживає</i> прикметники у висловленні [6 УМД 4.2.2-1]; – <i>вільно висловлює</i> власні думки і критично їх оцінює [6 УМД 3.1.2-1]. 	<p>Прикметник Прикметник як частина мови. Значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Способи творення прикметників.</p>	<p>Читання текстів різних стилів, відповіді на запитання за змістом прочитаного, складання запитань до тексту. Побудова речень з прикметниками, узгодження прикметника з іменником у роді, числі та відмінку.</p> <p>Діловий стиль. Складання листа. Складання привітання</p>

<p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>знає</i> значення прикметника, його морфологічні ознаки, синтаксичну роль; основні способи творення прикметників; вивчені орфографічні правила [6 УМД 4.1.1-1]; – <i>розпізнає</i> прикметники, визначає граматичні ознаки прикметників [6 УМД 4.1.2-1]; – <i>узгоджує</i> прикметник у роді, числі, відмінку з іменником [6 УМД 4.2.1-1]; – <i>правильно будує</i> словосполучення з прикметниками [6 УМД 4.2.2-1]; – <i>визначає</i> розряди прикметників за значенням з допомогою учителя; <i>знає</i>, що прикметники можуть переходити з одного розряду в інший; <i>правильно використовує</i> прикметники і їхні форми у мовленні [6 УМД 4.2.2-1]; – <i>знає</i>, які прикметники можуть утворювати ступені порівняння [6 УМД 4.1.1-1]; – <i>правильно утворює</i> вищий та найвищий ступені порівняння прикметників, доречно вживає такі форми у власному мовленні [6 УМД 	<p>Якісні, відносні та присвійні прикметники (оглядово).</p> <p>Ступені порівняння прикметників. Творення форм вищого і найвищого ступенів порівняння прикметників.</p> <p>Прикметники твердої та м'якої груп, їх відмінювання.</p> <p>Правопис прикметників. <i>Не</i> з прикметниками. Знак м'якшення та літера <i>е, у</i> в суфіксах на означення пестливості і неповного виявлення ознаки: <i>-еньк-, -есеньк-, -ісіньк-, -юсіньк-, -уват-, -юват-.</i> Букви <i>е, о, и, і</i> у прикметникових суфіксах <i>-ев-, (-ев-), -ов-, -ин-, -ін-, -ичн-, -ічн-.</i> Знак м'якшення у суфіксах <i>-ськ-, -зьк-, -цьк-</i> (повторення). Одна і дві букви <i>н</i> у прикметниках.</p> <p>Написання складних прикметників разом і через дефіс.</p>	<p>(проектна діяльність).</p> <p>Виконання вправ з деформованим текстом. 3</p> <p>Вживання форм ступенів порівняння прикметників для порівняння предметів. Уведення прикметників вищого та найвищого ступенів у речення і текст.</p> <p>Порівняння предметів з використанням прикметників у різних ступеневих формах.</p> <p>Використання слів зі зменшено-пестливими суфіксами для вираження почуттів, вражень від людей, тварин, одягу, подій тощо.</p>
---	---	---

<p>4.2.2-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>знає</i> правила відмінювання прикметників, розрізняє прикметники твердої та м'якої групи; <i>застосовує</i> їх при побудові словосполучень та речень [6 УМД 4.1.1-1]; – <i>знає</i> основні правила правопису прикметників [6 УМД 4.1.1-1]; – <i>знаходить</i> вивчені орфограми і пояснює їх за допомогою правил [6 УМД 4.2.2-1]; – правильно <i>пише</i> слова з вивченими орфограмами [6 УМД 3.3.1-1]; – <i>знаходить</i> і <i>виправляє</i> помилки на вивчені правила [6 УМД 3.3.1-2]; 	<p>Написання власних назв прикметникового походження.</p>	
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>усвідомлює</i> важливість вивчення числівників у досягненні точності й виразності мовлення; – <i>робить висновки</i> про необхідність застосування математичних знань у реальному житті; – <i>уміє працювати</i> з числовою інформацією, доцільно й правильно вживаючи числівники [6 УМД 2.6.2-1]; – <i>прагне вчитися</i> ощадливості, раціонального використання коштів, 	<p>Числівник Числівник як частина мови. Значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Числівники кількісні (на означення цілих чисел, дробові, збірні, неозначено-кількісні) та порядкові. Числівники прості, складні і складені. Відмінювання кількісних числівників (відмінювання числівників, що позначають цілі числа, дробових, збірних, неозначено-кількісних числівників). Відмінювання порядкових числівників.</p>	<p>Використання числівників у мовленні для оформлення запитань щодо часу, вартості, віку тощо. Складання речень з числівниками різних типів. Спостереження за мовним явищем. Діловий стиль. План роботи. Оголошення (з використанням графічних програм). Робота з кейсами.</p>

<p>планування витрат.</p> <p>Предметні компетентності</p> <p><i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>знає</i> значення числівника, його морфологічні ознаки, синтаксичну роль [6 УМД 4.2.2-1]; – <i>розпізнає</i> числівники, розрізняє групи числівників за значенням та будовою [6 УМД 4.1.2-1]; – <i>визначає</i> граматичні ознаки числівника, правильно утворює відмінкові форми числівників і вживає їх у мовленні [6 УМД 4.1.2-1]; – <i>знає</i> правила написання числівників [6 УМД 3.3.1-1]; – правильно <i>пише</i> слова з вивченими орфограмами, <i>знаходить</i> і <i>виправляє</i> помилки на вивчені правила [6 УМД 3.3.1-2]; – <i>враховує</i> відмінності у написанні складних числівників в українській та угорській мовах [6 УМД 4.1.1-2]; – правильно <i>вживає</i> числівники на позначення дат, часу (годин) [6 УМД 3.3.2-1]; – <i>виправляє</i> помилкові конструкції на позначення часу (годин) [6 УМД 3.3.1-1]; 	<p>Правопис числівників</p> <p>(Знак м'якшення на кінці числівників та перед закінченням у непрямих відмінках, правопис складених числівників, написання разом порядкових числівників з <i>-тисячний</i>).</p> <p>Правильне вживання числівників на позначення дат, часу (годин). Зв'язок числівників з іменниками.</p>	<p>Робота в групах.</p> <p>Складання діалогів з використанням числівників на тему «Покупки у магазині», «З'ясування відстані до певних об'єктів, населених пунктів», опис дороги з дому до школи з використанням правильних відмінкових форм числівників, Узгодження числівників з іменниками (практично).</p> <p>Складання усного твору-опису приміщення (за власними спостереженнями).</p> <p>Написання письмового переказу тексту.</p> <p>Аудіювання тексту.</p> <p>Переклад тексту українською мовою</p> <p>Написання переказу тексту з елементами опису приміщення.</p> <p>Створення власного медіапродукту за темою «Місцева гастрономія», «Моя</p>
--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> – правильно <i>поєднує</i> числівники з іменниками [6 УМД 4.2.1-1]; – <i>враховує</i> відмінності у вживанні і написанні дат в українській та угорській мовах [6 УМД 4.1.1-2]; – <i>будує</i> речення, діалоги, тексти на запропоновану тему, використовуючи виражальні можливості числівників [6 УМД 4.2.1-1]. 		улюблена їжа» тощо
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>усвідомлює</i> важливість знань морфологічних ознак і синтаксичної ролі займенника; – <i>розуміє</i> необхідність заміни іменника займенником з метою уникнення повтору [6 УМД 3.3.2]; – <i>виявляє</i> здатність логічно обґрунтовувати власну позицію, свій емоційний стан [6 УМД 1.8.1-1]; – <i>уміє</i> використовувати займенники для зв'язку речень у тексті [6 УМД 4.2.1-1]; – <i>відчуває потребу</i> самостійно здобувати знання з метою самовдосконалення й самореалізації. <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p>	<p>Займенник Займенник як частина мови. Значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників: особові, зворотний, присвійні, вказівні, питальні, заперечні, відносні; неозначені й означальні (оглядово). Творення заперечних та неозначених займенників.</p> <p>Відмінювання займенників.</p> <p>Правопис займенників. Написання прийменників із займенниками. <i>Н</i> в особових займенниках 3-ї особи після прийменників. Дефіс у неозначених займенниках. <i>Ні</i> в заперечних займенниках.</p>	<p>Читання текстів різних стилів, що містять займенники.</p> <p>Відповіді на запитання до текстів із використанням займенників.</p> <p>Спостереження за мовним явищем.</p> <p>Побудова речень із займенниками різних типів.</p> <p>Складання усного переказу тексту.</p> <p>Написання твору-роздуму про вчинки людей на основі власних спостережень.</p> <p>Складання нотаток. Робота з кейсами.</p>

<p>– <i>знає</i> значення, морфологічні ознаки та синтаксичну роль займенника; застосовує вивчені орфографічні правила для утворення та правопису неозначених і заперечних займенників [6 УМД 4.1.1-1];</p> <p>– <i>розпізнає</i> займенники; розрізняє розряди займенників, визначає їх граматичні ознаки, правильно вживає займенники в мовленні [6 УМД 4.1.2-1];</p> <p>– правильно <i>відмінює</i> займенники різних розрядів [6 УМД 4.1.2-1];</p> <p>– відрізняє особові займенники у формі Р.в. <i>його, її</i> від однозвучних присвійних;</p> <p>– правильно вживає займенники <i>їх, їхній</i> у письмовому та усному мовленні;</p> <p>– відрізняє відносний займенник <i>що</i> від однозвучних сполучника та частки;</p> <p>– <i>уживає</i> займенники <i>ви, вам</i> у ввічливому значенні при звертанні до однієї особи, пише ці займенники з великої букви у займенниках на вираження пошани [6 УМД 4.1.2-1];</p> <p>– <i>знаходить</i> вивчені орфограми і <i>пояснює</i> їх за допомогою орфографічних правил; правильно <i>пише</i> слова з вивченими орфограмами [6 УМД 3.3.1-1];</p>		<p>Замітка в блог, сторінку в соціальній мережі. Написання твору-оповідання на основі побаченого.</p>
---	--	---

<p>– знаходить і виправляє помилки на вивчені правила [6 УМД 3.3.1-2].</p>		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – критично ставиться до власного мовлення, виявляє готовність до його вдосконалення [6 УМД 3.3.2-1]. <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – знає основні орфограми у вивчених частинах мови [6 УМД 3.3.3-2]; – знаходить у тексті й характеризує за граматичними ознаками вивчені частини мови [6 УМД 4.1.1-1]; правильно використовує їх у власному мовленні [6 УМД 4.2.1];; – знаходить лексичні й граматичні помилки в тексті, виправляє й пояснює їх [6 УМД 3.3.2-2]; – складає усні й письмові висловлення, доречно використовуючи вивчені мовні засоби, обґрунтовує вибір їх [6 УМД 2.3.2-1]. 	<p>Повторення вивченого у 6 класі</p>	<p>Види роботи Використання різних видів роботи і комунікативних завдань (на розсуд учителя), які впродовж року виявилися найбільш ефективними та зацікавили учнів. Розгадування мовних загадок, кросвордів. Складання кросвордів.</p>
<p>Соціокультурна лінія</p>		
<p>Сфери відношень</p>	<p>Тематика текстів</p>	<p>Теми висловлень учнів</p>
<p>Я і українська мова й література.</p>	<p>Українська мова – основа національної ідентичності.</p>	<p>«Барви українського слова», «Чистіша від сльози вона хай</p>

<p>Я і Батьківщина, (її природа, історія)</p>	<p>Етнографічне районування України. Рослинний і тваринний світ рідного краю. Особливості природного ландшафту України. Сім природних чудес України. Гармонія людини й природи. Земля – наш спільний дім. Єдність людини і природи.</p>	<p>буде». «Барвінковий край», «Рідні краєвиди», «Велична премудра природа». «Захистімо планету», «Що я можу зробити, щоб моя земля стала кращою». Безпечна поведінка на природі.</p>
<p>Я і національна культура (звичаї, традиції, свята, культура взаємин, українська пісня).</p>	<p>Родинно-побутова культура українців. Народна пісня – душа народу. Колискова. Обрядові пісні. Історія кобзарства в Україні. Кобзарі й лірники.</p>	<p>«Наша дума, наша пісня не вмре, не загине» (Т.Шевченко), «Мамина пісня», «Ой весна, весна, днем красна», «Про що розповідає старенька хата».</p>
<p>Я і мистецтво (традиційне й професійне).</p>	<p>Гумористична й сатирична творчість українського народу. Національне традиційне вбрання українців. Символіка народного костюма. Українська народна архітектура. Художньо-культурна цінність декоративно-прикладного мистецтва. Плетіння, вишивка, ткацтво,</p>	<p>«Одягни вишиванку». «Мережила скатертину». «Ой, роде наш красний», «Із замуленого джерела води не нап'єшся».</p>

Я і ти (члени родини, друзі, товариші).	килимарство, кераміка, мереживо тощо. Моя родина, родовід. Родинні цінності, свята й традиції. Мати – берегиня роду. Життя за нормами народної моралі.	«Люди, з яких я беру приклад», «Любить людей мене навчила мати...» (В. Симоненко).
Я і ми (родина, класний колектив, народ, людство). Я як особистість	Етика спілкування. Слово як духовна святиня. Домашні обов'язки. Дружба й товаришування. Світ моїх захоплень.	«Пізнай самого себе», «Не одяг прикрашає людину, а добрі справи».
Фінансово грамотний споживач	Як правильно робити покупки, отримувати послуги?	Де і як краще робити покупки? Мої права та обов'язки під час здійснення покупок.
Щоденні справи	Як правильно зробити замовлення у закладах громадського харчування? Працюємо з афішами.	Відвідуємо кафе (піцерію, ресторани тощо). Збираємось на концерт (виставу, кінофільм тощо).

II цикл (7-9 класи) – цикл базового предметного навчання базової середньої освіти

7-й клас

(105 год, 3 год на тиждень)

Очікувані результати навчання	Зміст навчального матеріалу	Види навчальної діяльності
Мовленнєва змістова лінія		
Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i>	НАЙВАЖЛИВІШІ ВІДОМОСТІ ПРО СПІЛКУВАННЯ І МОВЛЕННЯ	

<p>– <i>усвідомлює</i> важливість мовних засобів для зв'язку речень у тексті [9 УМД 3.3.3];</p> <p>– <i>шанує</i> духовні цінності народу,</p> <p>– <i>розуміє</i> функцію публіцистичного стилю, його можливості для розкриття в тексті суспільно важливої теми.</p> <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <p>– <i>розрізняє</i> види мовленнєвої діяльності [9 УМД 4.1.1.-1];</p> <p>– <i>знає</i> основні відомості про текст і стилі мови [9 УМД 4.1.1.-1];</p> <p>– <i>орієнтується</i> в мовленнєвій ситуації та сферах спілкування [9 УМД 1.1.2];</p> <p>– <i>здійснює</i> усі види мовленнєвої діяльності [9 УМД 4.1.2.-2];</p> <p>– <i>дотримується</i> основних етичних правил спілкування, вимог до культури мовлення (доречно вживає слова, що їх вимагають норми етикету, уважно, не перебиваючи, слухає співрозмовника, ввічливо, переконливо і тактовно відповідає на запитання та ін.) [9 УМД 1.6.1-2];</p> <p>– <i>визначає</i> тему й основну думку доступного за змістом тексту [9 УМД</p>	<p>Повторення вивченого про спілкування і мовлення; види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо); різновиди читання (вивчальне, вибіркове), аудіювання; говоріння (монологічне і діалогічне мовлення); основні правила спілкування.</p> <p>Вимоги до культури мовлення: змістовність, логічна послідовність, виразність, точність, доречність, правильність та ін.</p>	
---	--	--

<p>1.4.1-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>ділить</i> текст на частини, самостійно складає до нього план [9 УМД 1.2.2-1]; – стисло, вибірково або докладно <i>передає</i> зміст прочитаного чи почутого тексту (усно та письмово) відповідно до словникового запасу [9 УМД 1.2.1]; – <i>розрізняє</i> стиль мови у запропонованому вчителем чи самостійно обраному тексті (розмовний, художній, науковий, офіційно-діловий, публіцистичний) [9 УМД 1.4.3]; – <i>відтворює</i> готові тексти різних стилів; переказує їх за самостійно складеним простим або складним планом [9 УМД 1.2.1-1]; – <i>добирає</i> мовні засоби відповідно до задуму висловлювання і стилю мови [9 УМД 4.2.1]; – <i>створює</i> власні висловлювання за попередньо складеним простим чи складним планом [9 УМД 1.6.1-2]; – уважно <i>слухає</i> та <i>запам'ятовує</i> почуте [9 УМД 1.1.1];; – <i>уміє</i> виділяти основну думку тексту, ділити його на логічно завершені частини, визначати головне та другорядне в тексті [9 УМД 1.4.4-1]; 	<p>Повторення вивченого про текст.</p> <p>Стилi мови. Поняття про публіцистичний стиль мови.</p> <p>Простий і складний плани власного висловлювання.</p> <p>Види мовленнєвої діяльності: Аудіювання</p>	<p>Усний переказ тексту.</p> <p>Сприймання на слух та розуміння текстів різних типів мовлення (опис, розповідь, роздум), стилів мови (художній, публіцистичний, науково-популярний, розмовний) і жанрів (оповідання, новела, вірш,</p>
---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> – <i>визначає</i> тип, стиль та жанр прослуханого тексту [9 УМД 1.5.1]; – після прослуховування тексту <i>дає відповіді</i> на запитання, запропоновані вчителем, <i>висловлює</i> свою точку зору з приводу почутого, <i>узагальнює</i> власні висновки [9 УМД 1.1-2.1]; [9 УМД 1.6.1.-2]; – стисло чи вибірково <i>відтворює</i> зміст почутого [9 УМД 1.2.3-1]; – <i>створює</i> власні висловлювання та веде бесіду, використовуючи мовний матеріал, засвоєний на уроках мови та літератури, відповідно до ситуації мовлення [9 УМД 1.1.3]; [9 УМД 1.6.1]; – <i>відповідає</i> на поставлені йому запитання повними реченнями [9 УМД 1.1.2.1]; – <i>обмінюється</i> думками з співрозмовниками у межах засвоєного мовного матеріалу [9 УМД 1.1.2.-3]; – логічно і послідовно <i>висловлюється</i> з теми відповідно до навчальної ситуації, а також <i>передає</i> зміст побаченого, почутого або прочитаного [9 УМД 1.6.1.-1]; – <i>встановлює</i> і <i>підтримує</i> спілкування із співрозмовником у межах визначеної 	Говоріння	<p>стаття тощо).</p> <p>Докладний, стислий та вибірковий переказ почутих і прочитаних текстів, створення діалогічних та монологічних висловлювань різних типів і жанрів мовлення, стилів мови.</p> <p>Діалог у межах визначеної тематики і сфери спілкування. Робота над дотриманням і удосконаленням орфоепічних норм.</p>
---	------------------	---

<p>корисну інформацію як на уроках, так і в побутових ситуаціях [9 УМД 2.5.1.-1];</p> <p>– керує власною читацькою діяльністю з допомогою вчителя або самостійно, орієнтується в інформаційних джерелах [9 УМД 2.5.3];</p> <p>– <i>робить</i> нотатки [9 УМД 1.2.2];</p> <p>– <i>створює</i> листи, замітки інформаційного характеру для шкільної інтернет-сторінки, розписки, повідомлення, письмові твори (вір-опис, вір-розповідь, вір-роздум) тощо на основі кількох графічних джерел інформації, аналізуючи, порівнюючи її [9 УМД 2.6.2.-1];</p> <p>– <i>висловлює</i> в створених текстах власну думку про певну подію, ситуацію [9 УМД 2.2.5-1]; [9 УМД 1.4.2.-2];;</p> <p>– <i>робить</i> переклад українською мовою нескладних угорськомовних текстів різних стилів, використовуючи знання про особливості мовних конструкцій в українській та угорській мовах [9 УМД 2.2.4];</p> <p>– <i>створює</i> власний або колективний медіапродукт на основі прочитаного тексту [9 УМД 2.7.2.-1];</p> <p>– дотримується вимог до писемного</p>		<p>ділових документів (лист, розписка), написання замітки інформаційного характеру для шкільної інтернет-сторінки, повідомлення, письмового твору), переклад угорськомовних текстів українською мовою.</p>
---	--	--

<p>мовлення, вдосконалює написане [9 УМД 3.1.1-1].</p>		
Мовна змістова лінія		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i> – <i>слідкує</i> за правильністю і точністю висловлювань українською мовою; – <i>ставиться</i> до української мови як до найвищої цінності; – <i>усвідомлює</i> важливість дотримання норм української літературної мови як підтвердження духовного становлення й культурного рівня особистості [9 УМД 3.3.3]; – <i>критично ставиться</i> до власного мовлення [9 УМД 3.3.2.-1].</p> <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i> – <i>розрізняє</i> поняття літературна мова та діалекти [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>дотримується</i> норм літературної мови у мовленні [9 УМД 4.1.2.-2].</p>	<p>ВСТУП Поняття про українську літературну мову.</p>	<p>Читання текстів – яскравих зразків літературної мови.</p>
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i> – <i>усвідомлює</i> важливість грамотного письма як однієї з ознак культурної особистості;</p>	<p>ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО У 5-6 КЛАСАХ Словосполучення та речення, розділові знаки у вивчених синтаксичних конструкціях.</p>	<p>Відповідь на питання за змістом прочитаного. Складання нотаток, простого плану тексту.</p>

<p>– <i>критично ставиться</i> до власного мовлення [9 УМД 3.3.2.-1];</p> <p>– <i>робить висновки</i> про необхідність мовної освіти та самоосвіти;</p> <p>– <i>з повагою ставиться</i> до сім'ї, родини, знає своє родовідне дерево.</p> <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <p>– <i>знає</i> поняття словосполучення, речення; <i>вміє</i> пояснити відмінність між ними, <i>розрізняє</i> їх на практиці [9 УМД 4.1.1.-1];</p> <p>– <i>практично розрізняє</i> просте речення, складне речення, однорідні члени речення, звертання [9 УМД 4.1.2.-1];</p> <p>– <i>вміє</i> пояснити основні пунктограми, вивчені раніше [9 УМД 4.1.2.-2];</p> <p>– <i>знає</i> основні способи словотворення; <i>вміє</i> утворювати нові слова, використовуючи різні способи словотвору [9 УМД 4.1.1.-1]; [9 УМД 4.1.2.-2];</p> <p>– <i>вміє</i> пояснити орфограми при творенні нових слів [9 УМД 4.1.2.-2];</p> <p>– <i>добирає</i> до слів спільнокореневі слова; <i>розрізняє</i> спільнокореневі слова та форми одного й того ж слова [9 УМД</p>	<p>Способи творення слів.</p> <p>Частини мови (іменник, прикметник, числівник, займенник).</p>	<p>Висловлення власної думки щодо питання, яке обговорюють (з урахуванням лексичного запасу учнів).</p> <p>Повторення вивченого про текст. Простий та складний план власного висловлювання.</p> <p>Утворення слів за допомогою різних значущих частин, уведення їх у речення.</p> <p>Аудіювання та читання текстів.</p> <p>Відповіді на питання за змістом тексту.</p> <p>Редагування речень, у яких порушено літературні норми української мови.</p> <p>Робота з кейсами.</p> <p>Презентація діяльності батьків, улюбленої справи, захоплення, хобі тощо.</p> <p>Розігрування діалогів на тему безпечної поведінки у школі, на вулицях міста (села).</p>
--	---	---

<p>4.1.1.-1]; – <i>розрізняє</i> у текстах іменник, прикметник, числівник та займенник [9 УМД 4.1.1.-1]; – правильно <i>утворює</i> та <i>вживає</i> відмінкові форми іменника, прикметника, числівника та займенника [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>узгоджує</i> іменник та прикметник у роді, числі, відмінку; – <i>знаходить</i> і <i>виправляє</i> орфографічні помилки, вміє пояснити орфограми [9 УМД 3.3.2.-1]; – <i>користується</i> орфографічним словником [9 УМД 4.2.4].</p>		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i> – <i>удосконалює</i> вміння визначати морфологічні ознаки та синтаксичну роль дієслова [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>розуміє</i> важливу роль дієслів у досягненні точності, інформативності й виразності мовлення [9 УМД 4.1.2.-1]; – <i>усвідомлює</i> необхідність правильного використання різних форм дієслів у мовленні [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>виявляє</i> здатність спілкуватися українською мовою в різних життєвих</p>	<p>МОРФОЛОГІЯ ТА ОРФОГРАФІЯ Дієслово Дієслово як частина мови. Значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: неозначена форма дієслова (інфінітив), особові форми, дієприкметник, дієприслівник, дієслівні форми на -но, -то. Доконаний і недоконаний вид дієслова. Перехідні і неперехідні дієслова (оглядово). Час дієслова. Минулий час. Зміна</p>	<p>Аудіювання та читання текстів, що містять різні форми дієслова. Переказ текстів, що містять розповідь чи опис процесу діяльності. Проектна діяльність. Презентація виготовлення якого-небудь цікавого предмету, опис видів власної діяльності у певних ситуаціях. Спостереження за мовним явищем.</p>

<p>ситуаціях [9 УМД 3.2.2.-1].</p> <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>знає</i> значення, морфологічні ознаки та синтаксичну роль дієслова [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>розпізнає</i> дієслова, визначає їх граматичні ознаки, правильно <i>вживає</i> форми дієслів у мовленні [9 УМД 4.1.2.-1]; – <i>розрізняє</i> дієслова доконаного та недоконаного виду [9 УМД 4.1.2.-1]; – <i>має поняття</i> про перехідність та неперехідність дієслів [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>утворює</i> часові форми дієслова, правильно <i>застосовує</i> їх відповідно до мети висловлювання [9 УМД 4.2.1.-1]; – <i>дотримується</i> правил чергування приголосних під час творення часових форм дієслова [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>розрізняє</i> дієслова різних способів, вміє утворювати умовний та наказовий спосіб дієслів, правильно <i>застосовує</i> їх у мовленні [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>розрізняє</i> у текстах безособові дієслова, <i>знає</i> їх функції у мовленні [9 УМД 4.1.1.-1]; 	<p>дієслів у минулому часі. Теперішній час. Майбутній час. Дієвідмінювання дієслів теперішнього часу. Дієвідмінювання дієслів майбутнього часу. Чергування приголосних під час утворення особових форм дієслова. Дієслова I та II дієвідміни. Способи дієслів (дійсний, умовний, наказовий). Творення дієслів умовного способу. Творення дієслів наказового способу. Безособові дієслова.</p> <p>Правопис дієслів <i>Не</i> з дієсловами. Букви е, и в особових закінченнях дієслів I та II дієвідмін. Знак м'якшення у дієсловах наказового способу.</p>	<p>Розповідь про минулі та майбутні події, опис подій, що відбуваються у реальному часі. Складання діалогів Робота з кейсами. Озвучення відеороликів, мультфільмів, опис ситуативних малюнків.</p> <p>Складання письмових мікровисловлювань, які містять відмову від пропозиції, яка загрожує життю або здоров'ю людини, з використанням заперечної частки не з дієсловами (безпека спілкування в соцмережах).</p>
--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> – <i>знає</i> вивчені орфографічні правила [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>знаходить</i> вивчені орфограми і пояснює їх за допомогою правил [9 УМД 3.3.2.-1]; – правильно <i>пише</i> слова з вивченими орфограмами [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>знаходить і виправляє</i> помилки на вивчені правила [9 УМД 3.3.2.-2]. 		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>виявляє здатність</i> розуміти важливість дієприкметника для вираження думки [9 УМД 4.2.1]; – <i>критично ставиться</i> до надмірного вживання в текстах дієприкметникових зворотів [9 УМД 3.3.2.-2]; – <i>шанує</i> національні символи, <i>виявляє</i> любов до народу та держави; – <i>одержує естетичну насолоду</i> від спілкування українською мовою. <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>розпізнає</i> дієприкметники у тексті, <i>визначає</i> граматичні ознаки дієприкметника та їх синтаксичну роль [9 УМД 4.1.1.-1]; 	<p>Поняття про форми дієслова Дієприкметник як особлива форма дієслова. Загальне значення, граматичні категорії, синтаксична роль.</p> <p>Дієприкметниковий зворот. Розділові знаки при дієприкметникових зворотах.</p> <p>Відмінювання дієприкметників.</p> <p>Активні і пасивні дієприкметники, творення активних і пасивних дієприкметників (практично).</p>	<p>Читання, складання та редагування речень з дієприкметниками, дієприкметниковими зворотами.</p> <p>Утворення дієприкметників за зразком.</p> <p>Спостереження за мовним явищем.</p> <p>Складання речень та діалогів з використанням дієслівних форм на -но, -то. Письмовий переказ тексту</p>

<p>– правильно <i>утворює</i> та <i>вживає</i> у мовленні дієприкметники [9 УМД 4.1.2.-2];</p> <p>– <i>має</i> поняття про дієприкметниковий зворот, <i>розрізняє</i> його у реченні, <i>виділяє</i> розділовими знаками, правильно <i>вживає</i> розділові знаки при дієприкметниковому звороті [9 УМД 4.1.1.-1];</p> <p>– <i>утворює</i> речення з дієприкметниковими зворотами, правильно <i>вживає</i> їх у мовленні [9 УМД 4.2.1.-1];</p> <p>– правильно <i>утворює</i> та <i>вживає</i> відмінкові форми дієприкметників [9 УМД 4.1.2.-2];</p> <p>– <i>дотримується</i> правил узгодження дієприкметника з іменниками у роді, числі, відмінку [9 УМД 3.3.1.-2];</p> <p>– <i>утворює</i> та <i>вживає</i> у мовленні активні й пасивні дієприкметники за зразком; вибирає правильні засоби для утворення активних і пасивних дієприкметників [9 УМД 4.1.2.-2];</p> <p>– <i>знає</i> правила правопису голосних та приголосних у суфіксах дієприкметників, <i>дотримується</i> вивчених орфографічних правил [9 УМД 4.1.1.-1];</p> <p>– <i>розрізняє</i> дієприкметники та</p>	<p>Правопис голосних і приголосних у суфіксах дієприкметників.</p> <p>Правопис н у дієприкметниках та ни у прикметниках дієприкметникового походження.</p> <p>Правопис не з дієприкметниками.</p> <p>Дієслівні форми на -но, -то.</p>	<p>художнього стилю.</p>
--	---	--------------------------

<p>прикметники дієприкметникового походження, правильно вживає орфограму н у дієприкметниках та ни у прикметниках дієприкметникового походження [9 УМД 4.1.2];</p> <p>– <i>знає</i> правила написання не з дієприкметниками, дотримується їх на письмі [9 УМД 4.1.2.-2];</p> <p>– <i>має</i> поняття про дієслівні форми на -но, -то та сферу їх застосування, <i>розрізняє</i> їх у реченні [9 УМД 4.1.2.-1];</p> <p>– <i>будує</i> синтаксичні конструкції з дієслівними формами на -но, -то [9 УМД 4.2.1.-1].</p>		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <p>– <i>критично ставиться</i> до надмірного вживання в текстах дієприслівникових зворотів [9 УМД 3.3.2.-1];</p> <p>– <i>усвідомлює</i> важливість знань редагувати речення з неправильно вжитими дієприслівниковими зворотами [9 УМД 3.3.1.-2].;</p> <p>– <i>виявляє здатність</i> розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки за допомогою книги, кінофільму [9 УМД 2.1.3.-1]; [9 УМД 2.5.3.-1].</p>	<p>Дієприслівник як особлива форма дієслова</p> <p>Дієприслівниковий зворот. Розділові знаки при дієприслівниковому звороті.</p>	<p>Читання та аудіювання текстів, що містять дієприслівники. Складання речень з дієприслівниками. Редагування речень з дієприслівниками, дослідження ролі дієприслівників у реченні. Ділові папери. Розписка. Лист електронною поштою.</p> <p>Використання дієприслівників різного виду у власному мовленні. Творення</p>

<p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>розпізнає</i> дієприслівник у тексті, визначає його граматичні ознаки, <i>відрізняє</i> від дієприкметників [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>правильно утворює та вживає</i> у мовленні дієприслівники [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>має</i> поняття про дієприслівниковий зворот, <i>розрізняє</i> його у реченні, виділяє розділовими знаками, <i>правильно вживає</i> розділові знаки при дієприслівниковому звороті та одиничних дієприслівниках [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>утворює</i> речення з дієприслівниковими зворотами, <i>правильно вживає</i> їх у мовленні; <i>виправляє</i> помилки при вживанні дієприслівникових зворотів [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>правильно утворює та вживає</i> у мовленні дієприслівники доконаного і недоконаного виду [9 УМД 4.2.1.-1]; – <i>знає</i> правила написання не з дієприслівниками, <i>дотримується</i> їх на письмі [9 УМД 4.1.2.-2]. 	<p>Дієприслівники доконаного і недоконаного виду, творення дієприслівників різного виду.</p> <p>Правопис не з дієприслівниками</p>	<p>дієприслівників за зразком.</p>
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p>	<p>Прислівник як частина мови</p>	<p>Усний твір-опис діяльності людини у публіцистичному</p>

<p>– <i>усвідомлює</i> необхідність поглиблювати мовні знання про прислівник [9 УМД 3.3.3.-1];</p> <p>– <i>цікавиться</i> минулим свого краю, національною історією та культурою;</p> <p>– <i>оцінює</i> рівень власних навчальних досягнень з мови [9 УМД 3.3.3];</p> <p>– <i>відчуває потребу</i> самостійно здобувати знання з метою самовдосконалення й самореалізації.</p> <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <p>– <i>розпізнає</i> прислівники у тексті, відрізняє їх від інших однозвучних частин мови [9 УМД 4.1.1.-1];</p> <p>– <i>будує</i> речення з прислівниками, правильно використовуючи їх у мовленні [9 УМД 4.1.2.-2];</p> <p>– <i>утворює</i> ступені порівняння прислівників, правильно використовує їх при побудові синтаксичних конструкцій [9 УМД 4.2.1.-1];</p> <p>– <i>знає</i> правила правопису не та ні з прислівниками, <i>уміє</i> пояснити написання не та ні з прислівниками, правильно пише такі прислівники [9 УМД 4.1.1.-1];</p> <p>– <i>знає</i> правила правопису н і ни у</p>	<p>Ступені порівняння прислівників. Способи їх творення.</p> <p>Правопис не і ні з прислівниками.</p> <p>Правопис н і ни у прислівниках.</p> <p>Написання и та і у прислівниках.</p> <p>Дефіс у прислівниках.</p> <p>Написання прислівників разом і окремо.</p>	<p>стилі.</p> <p>Аудіювання тексту, що містить прислівники.</p> <p>Спостереження за мовним явищем.</p> <p>Відповіді на запитання, порівняння двох подій, уживаючи форми ступенів порівняння прислівників.</p> <p>Робота з деформованим текстом. Робота в парах.</p> <p>Складання діалогів про події, що відбувалися у закладі.</p> <p>Презентація позашкільного заходу.</p> <p>Складання словосполучень та речень з прислівниками, що містять різні орфограми.</p> <p>Переклад угорськомовного тексту українською мовою.</p>
---	---	--

<p>прислівниках, <i>уміє</i> пояснити їх на прикладах, правильно пише прислівники з н та ни [9 УМД 4.1.1.-1];</p> <p>– <i>знає</i> правила правопису и та і у прислівниках, <i>уміє</i> пояснити їх на прикладах, правильно пише прислівники з и та і [9 УМД 4.1.1.-1];</p> <p>– <i>знає</i> правила правопису прислівників через дефіс, <i>уміє</i> пояснити їх на прикладах, правильно пише прислівники з дефісом [9 УМД 4.1.1.-1];</p> <p>– <i>знає</i> правила правопису прислівників разом і окремо, <i>уміє</i> пояснити їх на прикладах, правильно пише такі прислівники [9 УМД 4.1.1.-1].</p>		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <p>– <i>усвідомлює</i> важливість правильного використання прийменників з відмінковими формами іменників [9 УМД 3.3.3];</p> <p>– <i>розуміє</i> необхідність збереження й відновлення природного середовища;</p> <p>– <i>використовує</i> набуті комунікативні навички у ході презентації екологічних проєктів [9 УМД 4.2.4].</p> <p>Предметні компетентності</p>	<p>Службові частини мови Поняття про службові частини мови, омонімія службових частин мови. Прийменник Прийменник як засіб зв'язку слів у словосполученні і реченні.</p> <p>Правопис прийменників.</p> <p>Уживання прийменників з відмінковими формами.</p>	<p>Читання та переказування текстів, що містять прийменники, сполучники, частки.</p> <p>Складання речень, текстів із службовими частинами мови з урахуванням їх ролі у мовленні.</p> <p>Редагування речень, у яких допущено помилки у вживанні прийменників.</p> <p>Проєктна діяльність.</p>

<p><i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>має</i> поняття про службові частини мови, знає їхні відмінності від самостійних частин мови, функції службових частин у мовленні [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>знає</i> відомості про прийменник, його функцію у мовленні, <i>розпізнає</i> і правильно використовує прийменники у мовленні [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>відрізняє</i> прийменники від префіксів [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>відрізняє</i> прийменники від однозвучних самостійних частин мови [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>знає</i> правила правопису прийменників та <i>застосовує</i> їх на письмі [9 УМД 4.1.2.-1]; – правильно <i>вживає</i> прийменники з іменниками у мовленні [9 УМД 4.2.1.-1]; – <i>зіставляє</i> конструкції з прийменниками української мови з відповідними формами угорської мови [9 УМД 4.1.2.-2]; – правильно <i>перекладає</i> українською мовою прийменникові конструкції, що вживаються в угорській мові [9 УМД 4.1.2], [9 УМД 2.2.4]. 	<p>Особливості вживання прийменників в українській мові у зіставленні з відповідними формами угорської мови.</p>	<p>Твір-роздум на екологічну тематику. Робота в групах.</p>
---	--	---

<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>усвідомлює</i> важливість правильного використання сполучників у різних видах речень [9 УМД 3.3.3]; – <i>прагне</i> вдосконалювати власне мовлення, розвивати мовну інтуїцію; – <i>розуміє</i> важливість мовних знань для вираження своїх захоплень. <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>знає</i> відомості про сполучник, його роль у мовленні [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>розпізнає</i> сполучники у реченні, характеризує їх за видами [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>розпізнає</i> сполучники сурядності та підрядності, <i>визначає</i> їх групи за значенням, <i>правильно використовує</i> сполучники підрядності і сурядності в мовленні [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>уживає</i> сполучники у простому і складному реченні [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>правильно ставить</i> розділові знаки в реченнях із сполучниками [9 УМД 4.1.2.-1]; – <i>знає</i> правила написання сполучників 	<p>Сполучник Класифікація сполучників.</p> <p>Сполучники підрядності і сурядності.</p> <p>Уживання сполучників у простому і складному реченні. Правопис сполучників.</p>	<p>Складання речень зі сполучниками. Редагування та доповнення речень зі сполучниками. Спостереження за мовним явищем. Складання нотаток до прочитаного тексту.</p>
---	---	--

<p>разом і окремо, застосовує їх у писемному мовленні, відрізняє складні сполучники від однозвучних займенників із прийменниками або частками [9 УМД 4.1.1.-1].</p>		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i> – <i>дбає</i> про особисте духовне зростання; – <i>презентує</i> власну екологічну культуру з використанням доцільних виражальних засобів [9 УМД 1.5.1-1]; – <i>може</i> адаптуватися до умов спілкування, розв’язувати нестандартні завдання з використанням потенціалу української мови та відповідних комунікативних стратегій [9 УМД 1.4.4-1].</p> <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i> – <i>знає</i> відомості про частку, її роль у мовленні, виділяє частки в реченні, вживає частки у мовленні [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>уживає</i> у мовленні слова із частками -бо, -но, -то, -от, -таки; <i>знає</i> правила правопису часток, правильно пише слова з частками -бо, -но, -то, -от, -таки</p>	<p>Частка Розряди часток за значенням. Функції часток. Частки -бо, -но, -то, -от, -таки. Правопис часток.</p> <p>Написання часток не, ні, ані з різними частинами мови.</p>	<p>Читання мовчки текстів із частками. Відповідь на запитання з уживанням часток. Спостереження за мовним явищем. Уведення часток у речення, пояснення їх правопису.</p>

<p>[9 УМД 4.1.2.-2]. – <i>знає</i> правила правопису часток не, ні, ані з різними частинами мови, <i>вміє</i> пояснити їх на прикладах, правильно пише слова з не, ні, ані [9 УМД 4.1.1.-1].</p>		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i> – <i>усвідомлює</i> ефективність використання вигуків для вираження емоційного стану людини [9 УМД 3.3.3]; – <i>може і вміє</i> виражати емоції, почуття, стан за допомогою мовних засобів [9 УМД 2.3.2 -1]; – <i>виявляє</i> готовність до пошуку різноманітних способів розв’язання комунікативних проблем; – <i>критично оцінює</i> людські вчинки; – <i>прагне</i> особистісного розвитку як компетентного мовця і читача за допомогою цифрових технологій.</p> <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i> – <i>знає</i> відомості про вигук, його роль у мовленні, розпізнає вигуки за значенням та роллю у мові [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>уживає</i> вигуки для побудови речень [9 УМД 4.1.2.-2];</p>	<p>Вигук як особлива частина мови Розряди вигуків за значенням. Звуконаслідувальні слова. Етикетні форми спілкування. Інтонування речень із вигуками. Розділові знаки при вигуках.</p> <p>Дефіс у вигуках.</p>	<p>Письмовий твір-розповідь. Інтонування речень з вигуками. Читання вголос. Робота в групах.</p> <p>Складання й розігрування діалогів відповідно до запропонованої ситуації спілкування – обмін враженнями після концерту улюбленого співака з використанням вигуків, що передають почуття захоплення, радості, подиву, заклопотаності.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – інтонаційно <i>виділяє</i> вигуки у мовленні; – правильно <i>розставляє</i> розділові знаки у реченнях із вигуками [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>знає</i> правила правопису вигуків, дотримується вивчених орфографічних правил на письмі [9 УМД 4.1.1.-1]. 		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>критично ставить</i>ся до власного мовлення [9 УМД 3.3.2.-1]; – <i>усвідомлює</i> необхідність удосконалювати фінансову грамотність. <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>знає</i> визначення самостійних та службових частин мови, функції їх у мовленні [9 УМД 4.1.1.-1]; – правильно <i>вживає</i> самостійні та службові частини мови у мовленні [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>дотримується</i> засвоєних правил написання слів під час оформлення письмових робіт [9 УМД 3.3.2]; – <i>порівнює</i> вивчені мовні явища української та угорської мов [9 УМД 2.2.4]. 	<p>ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО У 7 КЛАСІ</p> <p>Систематизація й узагальнення вивченого про морфологію та орфографію.</p>	<p>Читання вголос і мовчки текстів різних стилів. Відповіді на питання за змістом прочитаного. Редагування речень, текстів. Розгадування мовних загадок, кросвордів. Виступи у форматі TED</p>
<p>Соціокультурна лінія</p>		

Сфери відношень	Тематика текстів	Теми висловлень учнів
Я і українська мова й література.	Мова – скарбниця духовності народу.	«Мова – цілюще народне джерело», «Щире слово, добре діло душу й серце обіграло».
Я і Батьківщина (її природа, історія).	Формування української народності. Речові пам'ятки слов'ян, писемні джерела про слов'ян. Людина й природа. Різноманітність флори й фауни в Україні й на Землі. Екологічна культура людини.	«Минуле свого краю завжди хвилює», «Хороша книга яскравіша за зірку».
Я і національна культура (звичаї, традиції, свята, культура взаємин, українська пісня).	Матеріальна й духовна культура східних слов'ян. Культура Київської Русі. Звичаї й традиції рідного краю.	«Найкраща вчителька нації – історія», «Вісники старовини», «Роль природи в житті людини», «Знати, щоб оберігати». «Мій обов'язок перед природою».
Я і мистецтво (традиційне й професійне).	Українське образотворче мистецтво. Малярство. Іконопис. Народний живопис. Народна скульптура. Шевченко – художник.	«Відгомін минулого». «Наші обереги», «Моя улюблена пісня», «Прекрасне в моєму житті», «Крашанка і писанка».
Я і ти (члени родини, друзі, товариші). Я і ми (класний колектив, народ, людство).	Родинні виховні традиції українців. Взаємини між чоловіком і жінкою. Народні пісні, приказки й прислів'я про родинно-сімейні стосунки. Друзі сім'ї й	«Усе дороги й дороги, а до матері – стежка...» (В. Коломієць), «Шануй батька й неньку, то буде тобі скрізь

Я як особистість.	<p>мої друзі. Моральні цінності й чесноти людини (порядність, чесність, доброта, гідність, скромність тощо).</p> <p>Покликання людини – пізнавати істину, творити добро, примножувати красу, оберігати рідну природу.</p>	<p>гладенько», «Сім'я міцна взаєморозумінням та повагою», «Україна – наш спільний дім».</p> <p>«Людина – найвеличніша з усіх істот», «Мій життєвий вибір», «Любіть землю! Любіть працю на землі» (О.Довженко).</p>
Фінансова культура	Як планувати свій бюджет?	Кредит: фінансова допомога чи фінансова залежність? Роль податків у житті людини.
Повсякденне життя	Готуємо разом. Здорове харчування. Друге життя старих речей.	Моя улюблена страва. Що готують у нашій родині на свята? Практичні речі з «мотлоху».

8-й клас

(105 год, 3 год на тиждень)

Очікувані результати навчання	Зміст навчального матеріалу	Види навчальної діяльності
-------------------------------	-----------------------------	----------------------------

Мовленнєва змістова лінія

Ключові компетентності

Учень (учениця):

- *критично оцінює* висловлення, обстоюючи власну думку, покликаючись на логічні аргументи, приклади з різних інформаційних джерел [9 УМД 3.3.3.-1];
- *усвідомлює* важливість дотримання правил спілкування, розвитку культури мовлення [9 УМД 3.3.3].

Предметні компетентності

Учень (учениця):

- *розрізняє* поняття мова й мовлення, види мовленнєвої діяльності, монологічне й діалогічне мовлення [9 УМД 4.1.1.-1];
- *знає* стилі мови й типи мовлення; основні вимоги до мовлення [9 УМД 4.1.1.-1];
- *дотримується* основних правил спілкування [9 УМД 1.6.1-2];
- *здійснює* всі види мовленнєвої діяльності [9 УМД 4.1.2.-2];
- *складає* висловлювання відповідно до запропонованої ситуації спілкування, враховуючи вимоги до конкретного

НАЙВАЖЛИВІШІ ВІДОМОСТІ ПРО МОВУ ТА МОВЛЕННЯ

Уявлення про мову й мовлення; види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо); усне й писемне мовлення; діалогічне й монологічне мовлення; культура мовлення; мовленнєва ситуація; основні правила спілкування; фактори, що впливають на характер висловлювання.

Найважливіші вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, доречність, точність, правильність, виразність, образність).

Мовленнєвий етикет.

Типи мовлення (розповідь, опис, роздум).

Текст. Типи текстів. Стилі мови (публіцистичний, науковий, офіційно-діловий, художній, розмовний). Поглиблення знань про вивчені стилі.

Сприймання чужого мовлення

Аудіювання як вид мовленнєвої

Ділові папери. Звіт про виконану роботу.

Створення медійного продукту

Сприймання на слух, розуміння, запам'ятовування

<p>типу мовлення й стилю мови [9 УМД 3.1.2.-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>перекладає</i> угорськомовні тексти українською мовою, дотримуючись типу мовлення й стилю мови [9 УМД 2.2.4]; – <i>відтворює</i> готові тексти різних стилів за планом (докладно, стисло й вибірково) [9 УМД 3.1.2.-1]; – самостійно <i>створює</i> усне та письмове висловлювання з дотриманням вказаного стилю мови та типу мовлення [9 УМД 1.1.2]; – <i>складає</i> твори (опис, розповідь, роздум) на основі власного досвіду за планом [9 УМД 1.6.1-1]; – <i>читає</i> мовчки незнайомий текст; <i>володіє</i> навичками вивчального читання, глибоко проникаючи в зміст тексту, <i>визначає</i> головне і другорядне [9 УМД 2.1.1.-1]; – <i>уміє</i> письмово переказувати (докладно, стисло, вибірково) [9 УМД 1.2.1]; – самостійно <i>створює</i> письмові тексти, висловлює в них власну думку про певну подію, ситуацію, прочитаний твір [9 УМД 3.1.2-3]; 	<p>діяльності.</p> <p>Говоріння</p> <p>Читання</p> <p>Читання мовчки текстів, що належать до різних стилів мови: розмовного, художнього, офіційно-ділового, наукового, публіцистичного; типів мовлення: розповідь, опис, роздум; літературних жанрів (оповідання, стаття, повість, п'єса, вірш, байка, співомовка тощо). Вивчальне читання.</p> <p>Виразне читання вголос художніх, наукових, публіцистичних, ділових</p>	<p>усного завершеного висловлювання.</p> <p>Розвиток умінь сприймати емоційно-оцінну інформацію в тексті під час слухання, виділяти основну думку в почутому (прослуханому) тексті.</p> <p>Створення діалогічних та монологічних висловлювань. Переказування змісту прочитаного, побаченого, почутого.</p> <p>Розвиток техніки читання вголос та мовчки на основі програмового матеріалу, розуміння самостійно прочитаних творів, що належать до відомих учням жанрів літератури, стилів мови, видів мовлення.</p>
--	--	--

<p>– <i>знаходить і виправляє</i> недоліки в змісті, побудові і мовному оформленні висловлювання [9 УМД 3.3.2.-1];</p> <p>– <i>складає</i> за поданим зразком певні види ділових паперів, а саме: протокол [9 УМД 3.1.2-1].</p>	<p>текстів, що належать до таких літературних жанрів: стаття, оповідання, повість, нарис, п'єса, замітка, легенда, байка, вірш, пісня, прислів'я і приказки (вивчення деяких напам'ять або близько до тексту).</p> <p>Письмо</p>	<p>Побудова письмових текстів (діалог, монолог) відповідних стилів мови, типів і жанрів мовлення.</p> <p>Перекази текстів за складним планом.</p> <p>Створення письмового висловлювання відповідного обсягу на запропоновану тему. Стислий переказ розповідного тексту з елементами опису місцевості.</p> <p>Вибірковий переказ розповідного тексту з елементами опису пам'ятки історії та культури.</p> <p>Ділові папери. Протокол.</p>
Мовна змістова лінія		
Ключові компетентності	ВСТУП	Робота в групах, парах.

<p><i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – шанує українську мову як найвищу цінність; – усвідомлює місце української мови серед інших мов світу; – розуміє важливість пізнання різних культур через мови; – робить висновки щодо необхідності ґрунтовної мовної освіти. <p>Предметні компетентності</p> <p><i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – знає місце української мови серед слов'янських мов, значення її у країні та у світі [9 УМД 4.1.1.-1]. 	<p>Українська мова серед інших мов світу. Українська мова в колі слов'янських мов.</p>	
<p>Ключові компетентності</p> <p><i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – поліщує власне мовлення, правильно використовуючи частини мови [9 УМД 4.2.2]; – усвідомлює необхідність грамотного письма як важливої характеристики особистості [9 УМД 3.3.3]; – розуміє роль традицій і вірувань у житті народу. <p>Предметні компетентності</p> <p><i>Учень (учениця):</i></p>	<p>ПОВТОРЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ВИВЧЕНОГО</p> <p>Самостійні частини мови. Службові частини мови. Вигук як особлива частина мови. Орфограми в самостійних та службових частинах мови, правопис вигуків.</p>	<p>Повторення відомостей про мовлення, спілкування, текст, стилі мови й типи мовлення. Вивчальне читання. Навчальне читання. Читання та переказування текстів з вивченими частинами мови.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – <i>знає</i>, що вивчає морфологія; граматичні ознаки частин мови; правила використання різних частин мови при побудові словосполучень [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>розпізнає</i> вивчені частини мови, <i>визначає</i> їх граматичні ознаки, <i>правильно використовує</i> їх у мовленні [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>знаходить і виправляє</i> помилки на вивчені правила [9 УМД 3.3.1.-2]; – <i>знаходить</i> вивчені орфограми і <i>пояснює</i> їх, спираючись на правила [9 УМД 3.3.2.-2] 		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>усвідомлює</i> важливість словосполучення й речення для чіткості вираження думки [9 УМД 3.3.3]; – <i>обґрунтовує</i> необхідність правильного використання словосполучень для побудови речень [9 УМД 3.3.2.-2]; – <i>дбає</i> про культуру мовлення [9 УМД 1.8.1]. <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>знає</i>, що таке словосполучення; роль 	<p>СИНТАКСИС. ПУНКТУАЦІЯ Поняття про словосполучення Головне і залежне слово у словосполученні. Типи підрядного зв'язку у словосполученні: узгодження, керування, прилягання. Види словосполучень за способами вираження головного слова.</p>	<p>Складання різних за структурою словосполучень, уведення їх у речення.</p> <p>Побудова речень та мікротекстів з поданими словами та словосполученнями.</p>

<p>головного та залежного слова у словосполученні; типи підрядного зв'язку у словосполученні [9 УМД 4.1.1.-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>відрізняє</i> словосполучення і сполуки слів; – <i>виділяє</i> словосполучення із речень [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>уміє</i> будувати сполучення слів на основі підрядного зв'язку [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>виділяє</i> головне і залежне слово, правильно ставить запитання; <i>визначає</i> тип підрядного зв'язку слів у запропонованих словосполученнях за допомогою схем і таблиць [9 УМД 4.1.2.-2]. 		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>оцінює</i> виражальні можливості простого двоскладного речення в текстах різних стилів [9 УМД 1.4.1.-2]; – <i>обґрунтовує</i> важливість дотримання традиційної моралі як складової народної культури. <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p>	<p>Загальне поняття про речення Відмінність речення від слова та словосполучення. Просте речення. Окличні речення. Порядок слів у реченні. Логічний наголос.</p> <p>Двоскладні речення.</p>	<p>Складання речень, різних за метою висловлювання та інтонацією. Виразне читання вголос діалогів із художніх текстів, що містять речення різних видів. Логічне наголошування слів у залежності від ситуації мовлення.</p> <p>Спостереження за мовним явищем.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – <i>знає</i>, що таке речення; усвідомлює відмінність речення від слова і словосполучення; загальні відомості про види і будову простих речень; прямий і зворотний порядок слів у реченні [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>уміє</i> визначати у тексті прості речення, обґрунтовувати вибір [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>будує</i> прості розповідні, запитальні і спонукальні речення [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>виділяє</i> логічний наголос у реченнях [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>знає і визначає</i> головні члени речення [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>відрізняє</i> двоскладні речення від односкладних [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>визначає</i> засоби вираження головних членів речення; <i>розрізняє</i> простий та складений підмет, <i>знає</i> способи узгодження присудка зі складеним підметом [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>знає</i> та <i>розрізняє</i> види присудків, <i>вміє</i> будувати речення із присудками різних типів [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>знає</i> правила постановки тире між підметом і присудком та використовує їх на практиці [9 УМД 4.1.2.-2]; 	<p>Головні члени речення.</p> <p>Підмет. Засоби вираження підмета. Простий та складений підмет. Особливості узгодження присудка із складеним підметом.</p> <p>Присудок. Типи присудків. Простий дієслівний присудок. Дієслівний складений присудок. Іменний складений присудок. Засоби вираження іменної частини складеного присудка. Тире між підметом і присудком.</p>	<p>Складання речень з різними типами підметів і присудків, їх узгодження.</p> <p>Читання текстів, що містять прості речення.</p> <p>Відповіді на питання за змістом прочитаних текстів, почутого чи побаченого.</p>
--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> – складає прості речення певної структури [9 УМД 4.1.2.-2]; – дотримується у мовленні правил узгодження підмета і присудка [9 УМД 4.1.2.-2]. 		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – усвідомлює важливість другорядних членів для поширення речень [9 УМД 3.3.3]; – ефективно використовує різні комунікативні стратегії для розв’язання життєво важливих проблем [9 УМД 3.3.3]. <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – знає другорядні члени речення; види і засоби вираження другорядних членів речення [9 УМД 4.1.1.-1]; – уміє розпізнавати другорядні члени речення, види другорядних членів речення [9 УМД 4.1.1.-1]; – поширює речення другорядними членами; використовує різні засоби вираження другорядних членів речення, застосовує правила правопису другорядних членів речення [9 УМД 	<p>Другорядні члени речення Поняття про другорядні члени речення. Додаток. Прямі і непрямі додатки. Означення. Узгоджені і неузгоджені означення. Прикладка як різновид означення. Написання непоширених прикладок через дефіс; прикладки, що беруться в лапки. Обставина, види обставин. Порівняльний зворот.</p>	<p>Робота з кейсами. Спостереження за мовним явищем.</p> <p>Усний стислий переказ розповідного тексту з елементами опису місцевості.</p> <p>Складання поширених і непоширених речень на визначену вчителем чи обрану самостійно обрану тематику. Поширення речень другорядними членами.</p> <p>Робота з деформованим текстом.</p>

4.1.2.-2].		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>сприймає</i> спілкування як цінність; – <i>оцінює й осмислює</i> ситуацію спілкування [9 УМД 1.1.1]; – <i>розуміє</i> виражальні можливості й роль односкладних і неповних речень у текстах художнього, розмовного, публіцистичного стилів [9 УМД 3.3.3]. <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>знає</i> типи односкладних речень; особливості вираження головного члена в односкладних реченнях [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>має</i> поняття про повні та неповні речення, слова-речення, сферу вживання їх[9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>відрізняє</i> повні односкладні речення від неповних двоскладних [9 УМД 4.1.2.-1]; – <i>уміє</i> розпізнавати типи односкладних речень із використанням опорних схем і таблиць [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>правильно використовує</i> односкладні речення у мовленні; <i>будує</i> односкладні 	<p>Односкладні речення Типи односкладних речень. Означено-особові речення. Неозначено-особові речення. Узагальнено-особові речення. Безособові речення. Називні речення. Повні та неповні речення. Тире в неповних реченнях. Слова-речення.</p>	<p>Читання та переказування текстів, що містять односкладні речення.</p> <p>Трансформування двоскладних речень в односкладні та навпаки за зразком.</p> <p>Спостереження за мовним явищем. Робота в парах.</p> <p>Письмовий стислий переказ розповідного тексту з елементами опису місцевості Робота з кейсами.</p> <p>Проект: складання офіційного звернення до представників влади чи громадськості з приводу актуальних проблем.</p> <p>Переклад угорськомовного тексту українською мовою</p>

<p>речення різних типів; – правильно <i>розставляє</i> розділові знаки у неповних реченнях [9 УМД 4.1.2.-2].</p>		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i> – <i>оцінює</i> виражальні можливості речень з однорідними членами в різних стилях мови [9 УМД 3.3.2.-1]; – <i>збагачує</i> власне мовлення, послуговуючись реченнями з однорідними членами [9 УМД 4.2.2.-1]; – <i>створює та самостійно</i> презентує тексти, що стосуються фінансової грамотності [9 УМД 1.7.2.-1].</p> <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i> – <i>має</i> поняття про ускладнювальні елементи речень [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>знає</i>, що таке однорідні члени речення; основні пунктограми при однорідних членах речення; роль узагальнювальних слів та розділові знаки при узагальнювальних словах; – <i>уміє</i> розпізнати однорідні та неоднорідні члени речення [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>використовує</i> узагальнювальні слова</p>	<p>Ускладнені прості речення Речення з однорідними членами. Речення з кількома рядами однорідних членів речення. Розділові знаки при однорідних членах речення. Кома між однорідними членами речення. Однорідні й неоднорідні означення. Узагальнювальні слова. Розділові знаки при узагальнювальних словах.</p> <p>Вставні слова, сполучення слів, речення. Розділові знаки при вставних компонентах.</p> <p>Речення із звертанням. Звертання поширені та непоширені. Розділові знаки при звертаннях.</p>	<p>Читання та переказування речень з однорідними членами речення.</p> <p>Складання речень з однорідними членами речень.</p> <p>Усний твір-опис місцевості на основі особистих спостережень і вражень.</p> <p>Доповнення речень однорідними членами речення.</p> <p>Складання мікротекстів із реченнями, що містять однорідні члени речення з узагальнювальними словами.</p> <p>Навчальне аудіювання.</p> <p>Читання та переказування речень зі вставними словами.</p> <p>Складання речень, текстів зі</p>

<p>[9 УМД 4.1.2.-2]</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>будує</i> речення з однорідними членами [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>поширює</i> речення однорідними членами [9 УМД 4.1.2.-2]; – правильно <i>ставить</i> розділові знаки за допомогою схем або без них [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>знає</i>, що таке вставні слова, словосполучення та речення; <i>розрізняє</i> групи вставних слів за значенням [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>знає</i>, які розділові знаки вживаються при вставних компонентах, та <i>вміє</i> правильно вживати їх на письмі [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>вміє</i> будувати речення зі вставними компонентами [9 УМД 4.1.2.-2]; – правильно <i>інтонує</i> речення із вставними словами, словосполученнями і реченнями [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>знає</i>, що таке звертання, правила постановки розділових знаків при звертанні [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>вміє</i> будувати речення з поширеними та непоширеними звертаннями [9 УМД 4.1.2.-2]; – правильно <i>обирає</i> форму звертання 		<p>вставними компонентами.</p> <p>Поширення речень вставними компонентами. Робота з кейсами.</p> <p>Презентація: складання реклами туристичних родзинок рідного міста (села).</p> <p>Письмовий твір-опис місцевості на основі особистих спостережень і вражень.</p> <p>Читання вголос речень із звертаннями.</p> <p>Складання речень із звертаннями. Написання офіційного звернення до представника адміністрації закладу чи міста, ніжного листа до коханої людини із використанням звертань.</p>
--	--	--

<p>(кличний відмінок) [9 УМД 3.3.2.-2]; – правильно <i>ставить</i> розділові знаки при звертанні [9 УМД 4.1.2.-2].</p>		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i> – <i>оцінює</i> виражальні можливості речень з відокремленими членами в текстах різних стилів [9 УМД 4.2.4-1]; – <i>систематизує</i> інформацію про відокремлення другорядних членів речення та узагальнює різні думки [9 УМД 4.1.2.-1]; – <i>висловлює</i> власні думки щодо загальнолюдських моральних цінностей [9 УМД 1.7.1-1]</p> <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i> – <i>знає і розуміє</i> відокремлення як явище; основні правила постановки розділових знаків при відокремленні [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>уміє</i> розпізнати відокремлені члени речення за допомогою схем і таблиць [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>використовує</i> у мовленні речення з відокремленими членами [9 УМД 4.1.2.-2];</p>	<p>Загальне поняття про відокремлення Відокремлення другорядних членів речення. Відокремлені означення. Відокремлені додатки. Відокремлені обставини. Відокремлені прикладки. Відокремлені уточнювальні члени речення.</p>	<p>Спостереження за мовним явищем.</p> <p>Читання мовчки та вголос речень з відокремленими членами речення.</p> <p>Робота з деформованим текстом.</p> <p>Редагування текстів з відокремленими членами речення.</p> <p>Доповнення поданих речень відокремленими членами речення.</p>

<p>– правильно <i>розставляє</i> розділові знаки [9 УМД 4.1.2.-2].</p>		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>усвідомлює</i> роль комунікативних умінь [9 УМД 3.3.3]; – <i>виявляє</i> у спілкуванні толерантність до суджень співрозмовників [9 УМД 3.3.3-2]; – <i>усвідомлює</i> виражальні можливості речень із прямою й непрямою мовою, діалогами [9 УМД 3.3.3]; – <i>вільно висловлює</i> думки про людське щастя, розрізняє прекрасне і потворне в житті [9 УМД 1.7.1.-1]. <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>знає</i>, що таке пряма мова, діалог, цитата [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>знає</i> правила вживання розділових знаків при прямій мові, діалозі, цитаті [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>знає і розуміє</i> правила заміни прямої мови непрямою [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>уміє</i> будувати речення з прямою мовою [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>будує</i> діалог за певною ситуацією 	<p>Пряма та непряма мова. Діалог Пряма мова. Розділові знаки при прямій мові. Непряма мова. Способи заміни прямої мови непрямою.</p> <p>Діалог. Розділові знаки в діалозі.</p> <p>Цитата як спосіб передачі чужої мови. Способи введення цитати у текст.</p>	<p>Робота з кейсами. Рольові ігри (інструкція про виконання певного виду роботи, роз'яснення напрямку руху до певного об'єкта). Складання інтерв'ю.</p> <p>Трансформування речень з прямою мовою у речення з непрямою мовою і навпаки.</p> <p>Презентація з використанням цитат.</p> <p>Письмовий твір-роздум на морально-етичну тему з використанням цитат.</p> <p>Ділові папери. Протокол.</p>

<p>мовлення або на задану тему [9 УМД 4.2.2.-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> – правильно <i>ставить</i> розділові знаки при прямій мові, діалозі, цитаті з допомогою схем та без них [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>використовує</i> цитати в усному та писемному мовленні [9 УМД 1.6.1-3]; – правильно <i>інтонує</i> речення з прямою мовою [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>проводить</i> аналогії з правилами розстановки розділових знаків при прямій мові в угорській мові [9 УМД 2.2.4]. 		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>усвідомлює</i> важливість знань про будову та види словосполучень, двоскладні й односкладні речення, повні й неповні речення, прості ускладнені речення, пряму мову [9 УМД 3.3.3]; – <i>оцінює</i> виражальні можливості синтаксичних засобів для досягнення комунікативної мети [9 УМД 3.3.2.-1]. <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p>	<p>ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО У 8 КЛАСІ</p>	<p>Редагування речень, у яких допущено граматичні помилки.</p> <p>Виступи у форматі TED</p>

<ul style="list-style-type: none"> – <i>уміє</i> узагальнювати вивчений матеріал; – <i>правильно використовує</i> вивчені пунктограми [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>визначає</i> структуру простого двоскладного та односкладного речень [9 УМД 4.1.2.-2]. 		
Соціокультурна лінія		
Сфери відношень	Тематика текстів	Теми висловлень учнів
Я і українська мова й література.	Найвидатніші постаті в українській культурі. Письменники про українську мову.	«Мова – втілення думки. Що багатша думка, то багатша мова(М. Рильський)».
Я і Батьківщина (її природа, історія).	Любов до природи. Екологічний стан природи в Україні. Охорона довкілля. «Червона книга».	«Ми є. Були. І будемо ми. Й Вітчизна наша з нами» (І.Багряний), «Земля не вибачає байдужості».
Я і національна культура (звичаї, традиції, свята, культура взаємин, українська пісня).	Роль народних традицій, вірувань, релігії, християнської моралі, свят, міфології, фольклорної творчості, художньої літератури у формуванні світогляду українців. Унесок українців у світову культуру. Збагачення української культури духовними скарбами інших народів.	«Людина створила культуру, а культура – людину», «Традиційні ремесла й промисли українців», «Володимирський собор – перлина українського церковобудування», «Покликання людини: пізнавати істину, творити добро, примножувати красу».

<p>Я і мистецтво (традиційне й професійне)</p>	<p>Архітектурна традиція на теренах України. Народна архітектура. Найвизначніші архітектурні споруди в Україні. Видатні українські архітектори.</p>	<p>«Мистецтво як засіб творення особистості».</p>
<p>Я і ти (члени родини, друзі, товариші)</p>	<p>Традиційна родинна обрядовість (народження дитини, ім'янаречення, кумівство, весілля тощо) та її сучасна трансформація.</p>	<p>«Як я розумію дружбу», «Хто для мене є взірцем?».</p>
<p>Я як особистість</p>	<p>Шляхи самопізнання й життєтворчості.</p>	<p>«На світі той наймудріший, хто найдужче любить життя» (В. Симоненко), «Що робить людину великою?».</p>
<p>Прикладні фінанси</p>	<p>Історії фінансового успіху.</p>	<p>Для чого потрібні заощадження і як правильно їх робити? Життя в кредит: очікування та реалії. Важливість збільшення доходу, ощадливості та раціонального використання коштів</p>
<p>Поточні справи.</p>	<p>Співпрацюємо з органами місцевого самоврядування: як отримати документ?</p>	<p>Чи кожна людина може бути підприємцем? Йдемо оформлювати паспортний документ. Безпека в інтернеті.</p>

9-й клас
(105 год, 3 год на тиждень)

Очікувані результати навчання	Зміст навчального матеріалу	Види навчальної діяльності
Мовленнєва змістова лінія		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – усвідомлює важливість спілкування з дотриманням правил етикету [9 УМД 3.3.3]; – критично оцінює рівень спілкування та мовлення [9 УМД 3.3.2.-1]; – усвідомлює потребу вдосконалення власного мовлення, уміння застосовувати різноманітні комунікативні стратегії [9 УМД 3.3.3]. <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – знає основне про мовлення і спілкування, види мовленнєвої діяльності [9 УМД 4.1.1.-1]; – уміє сприймати усне та писемне мовлення, користуватися різними способами засвоєння почутого й прочитаного [9 УМД 1.1.2]; – розрізняє стилі мови, типи, жанри 	<p>ВІДОМОСТІ ПРО СПІЛКУВАННЯ ТА МОВЛЕННЯ</p> <p>Поняття про мовлення як засіб спілкування, пізнання і впливу. Усне й писемне мовлення. Види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо). Адресат мовлення. Монологічне й діалогічне мовлення. Вимоги до культури мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство мовних засобів, виразність, правильність). Систематизація знань про розмовний, науковий, художній, публіцистичний, офіційно-діловий стилі мови, сфери вживання кожного з них.</p> <p>Види мовленнєвої діяльності Аудіювання</p> <p>Різновиди аудіювання – ознайомлювальне, вивчальне, критичне (практично).</p>	<p><i>Слухання-розуміння</i> текстів, що належать до стилів мови: розмовного, художнього, офіційно-ділового, публіцистичного, наукового; типів мовлення: розповідь,</p>

<p>– <i>виразно читає</i> тексти різних стилів, переказує їх усно за самостійно складеним планом (детально, вибірково, стисло) [9 УМД 2.1.1.-1]; [9 УМД 1.2.1-3];</p> <p>– <i>будує</i> діалог певного обсягу відповідно до запропонованої ситуації, демонструючи рівень вправності у процесі діалогу (стислість, логічність, виразність, доречність) [9 УМД 1.1.2-2];</p> <p>– <i>складає</i> усні й письмові твори, осмислює тему, розкриває її, підпорядковує висловлювання темі та основній думці, робить необхідні узагальнення й висновки відповідно до структури твору-роздуму [9 УМД 3.1.2.-1];</p> <p>– <i>переказує</i> докладно, вибірково і стисло тексти художнього, наукового й публіцистичного стилів, [9 УМД 1.2.1]; [9 УМД 2.2.4-2].</p>		<p>Конспектування як різновид стислого переказу почутого.</p>
<p>Мовна змістова лінія</p>		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <p>– <i>усвідомлює</i> роль української мови як державної, <i>розуміє</i> важливість мови для пізнання, спілкування та впливу [9 УМД 3.3.3];</p>	<p>ВСТУП Мова – найважливіший засіб пізнання, спілкування та впливу</p>	

<p>– <i>критично ставиться</i> до надмірного вживання іншомовних слів [9 УМД 3.3.2.-1];</p> <p>– <i>популяризує</i> українську мову та культуру [9 УМД 3.3.3].</p> <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <p>– <i>знає</i> про роль мови як основного засобу пізнання, спілкування та впливу [9 УМД 4.1.1.-1];</p> <p>– <i>визначає</i> функції мови в житті суспільства [9 УМД 4.1.2.-1];</p> <p>– <i>розрізняє</i> мову й мовлення як поняття нетотожні [9 УМД 4.1.1.-1].</p>		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <p>– <i>усвідомлює</i> важливість правильного вживання простих ускладнених речень у мовленні [9 УМД 3.3.3];</p> <p>– <i>розуміє</i> необхідність спілкування за допомогою сучасних засобів мобільного зв'язку та інтернет-ресурсів [9 УМД 3.2.2].</p> <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <p>– <i>будує</i> словосполучення [9 УМД 4.1.2.-2];</p>	<p>Систематизація та узагальнення вивченого у восьмому класі про просте неускладнене та ускладнене речення.</p>	<p>Читання вголос і мовчки текстів. Відповіді на питання до них.</p> <p>Переказування текстів близько до змісту з використанням раніше вивчених синтаксичних конструкцій.</p> <p>Рольові ігри.</p> <p>Побудова діалогів та речень з непрямою мовою.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – <i>знає</i> відмінності синтаксичних словосполучень від лексичних та фразеологічних [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>розрізняє</i> типи синтаксичних словосполучень за вираженням головного слова [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>розуміє</i> лексичну та граматичну сполучуваність слів [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>будує</i> прості неускладнені та ускладнені речення [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>визначає</i> головні та другорядні члени речення, засоби вираження членів речення [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>конструює</i> речення з прямою мовою, здійснює заміну прямої мови непрямою [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>створює</i> діалог відповідно до запропонованої теми [9 УМД 1.1.2.-2]; – <i>правильно ставить</i> розділові знаки при прямій мові, цитаті, діалозі й обґрунтовує їх [9 УМД 4.1.2.-2]. 		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>розрізняє</i> відому й нову інформацію про складне речення [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>систематизує й узагальнює</i> інформацію про складне речення [9 УМД 4.1.2.-1]; – <i>осмислює</i> важливість тісних родинних 	<p>Синтаксис. Пунктуація. Складне речення Основні відомості про складне речення Складні речення без сполучників, із сурядним і підрядним зв'язком.</p>	<p>Спостереження за мовним явищем.</p> <p>Усний переказ тексту</p> <p>Читання та переказування текстів, що містять складні</p>

<p>зв'язків.</p> <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i> – усвідомлює й засвоює основні відомості про складне речення [9 УМД 3.3.3]; – розрізняє структурні відмінності простих і складних речень, складних речень із сурядним і підрядним зв'язком [9 УМД 4.1.1.-1]; – розпізнає сполучникові (складносурядні та складнопідрядні) і безсполучникові складні речення у тексті [9 УМД 4.1.1.-1]; – осмислює змістову та інтонаційну єдність частин складного речення [9 УМД 3.3.1.-1].</p>		<p>речення.</p> <p>Складання складних речень із запропонованих частин та самостійно дібраного синтаксичного матеріалу.</p>
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i> – критично оцінює виражальні можливості складносурядних речень та синонімічних до них конструкцій [9 УМД 3.3.2.-1]; – усвідомлює необхідність знань про складносурядне речення для вираження думки [9 УМД 3.3.3]; – аналізує тексти, що містять нову інформацію [9 УМД 2.5.1-1].</p>	<p>Складносурядне речення, його будова й засоби зв'язку в ньому.</p> <p>Змістові відношення між частинами складносурядного речення: одночасність, послідовність, чергування, несумісність дій, протиставлення.</p> <p>Розділові знаки в складносурядному реченні.</p>	<p>Спостереження за мовним явищем.</p> <p>Читання вголос складносурядних речень із дотриманням інтонації.</p> <p>Складання складносурядних речень за поданим зразком.</p> <p>трансформація складносурядних речень у</p>

<p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i> – усвідомлює й засвоює основні теоретичні відомості про складносурядне речення (структурно-граматичні ознаки, інтонаційні, пунктуаційні та стилістичні особливості) [9 УМД 3.3.3]; – виділяє, аналізує й конструює складносурядні речення, використовує їх в усному й писемному мовленні [9 УМД 3.3.2]; – розмежовує складносурядні речення та прості речення, ускладнені однорідними членами речення [9 УМД 4.1.1.-1]; – інтонаційно й пунктуаційно оформляє складносурядні речення з єднальними, протиставними, розділовими сполучниками [9 УМД 4.1.2.-2]; – знаходить та обґрунтовує пунктограми, правильно ставить розділові знаки між частинами складносурядних речень [9 УМД 4.1.2.-2].</p>	<p>Синонімічність складносурядних речень із різними сполучниками, а також складносурядного і простих речень.</p>	<p>прості і навпаки. Удосконалення знань про офіційно-діловий стиль. Заява (проста і вмотивована). Автобіографія. Вибірковий письмовий переказ тексту художнього стилю. Робота з кейсами. Рольові ігри.</p>
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i> – критично оцінює виражальні можливості складнопідрядних речень</p>	<p>Складнопідрядне речення, його будова, засоби зв'язку в ньому (підрядні сполучники та сполучні слова).</p>	<p>Спостереження за мовним явищем. Читання вГОЛОС</p>

<p>[9 УМД 3.3.2.-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>пов'язує</i> почуту інформацію з життєвим досвідом [9 УМД 1.4.2.-1]; – <i>відчуває потребу</i> самостійно здобувати знання з метою самовдосконалення й самореалізації [9 УМД 2.5.1]; – <i>вільно орієнтується</i> в інформаційному просторі, <i>застосовує</i> ІКТ у навчанні і повсякденному житті [9 УМД 3.2.1];. <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>усвідомлює й засвоює</i> основні відомості про складнопідрядне речення [9 УМД 3.3.3]; – <i>розмежовує</i> складнопідрядні речення й складні речення інших типів [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>розрізняє</i> сполучники та сполучні слова як засоби зв'язку частин складнопідрядного речення [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>розпізнає, виділяє, аналізує й конструює</i> складнопідрядне речення з одним і кількома підрядними для вираження складної думки [9 УМД 3.3.2]; – <i>використовує</i> складнопідрядні речення 	<p>Основні види складнопідрядних речень: з означальними підрядними, з підрядними з'ясувальними, з обставинними підрядними частинами (способу дії й ступеня, порівняння, місця, часу, причини, наслідку, мети, умови, допуску).</p> <p>Поняття про складнопідрядне речення з кількома підрядними.</p> <p>Розділові знаки в складнопідрядному реченні та реченні з кількома підрядними частинами.</p> <p>Синонімічність складнопідрядних речень з підрядними означальними та простих речень з дієприкметниковим зворотом.</p> <p>Синонімічність складнопідрядних речень з підрядними обставинними та простих речень з дієприслівниковим зворотом.</p> <p>Непряма мова як різновид складнопідрядного речення.</p>	<p>складнопідрядних речень.</p> <p>Складання складнопідрядних речень.</p> <p>Доповнення складнопідрядних речень однією чи кількома підрядними частинами.</p> <p>Твір-розповідь на суспільну тему.</p> <p>Трансформування складнопідрядних означальних речень у прості речення з відокремленим означенням і навпаки.</p> <p>Трансформування складнопідрядних речень з підрядними обставинними у прості речення з дієприслівниковим зворотом і навпаки.</p> <p>Редагування складнопідрядних речень.</p>
---	--	---

<p>у зв'язному мовленні відповідно до комунікативного завдання [9 УМД 4.1.2.-2];</p> <p>– <i>замінює</i> означальні підрядні речення дієприкметниковим зворотом і навпаки; підрядні обставинні речення дієприслівниковим зворотом і навпаки [9 УМД 4.1.2.-2];</p> <p>– <i>правильно ставить</i> розділові знаки між частинами складнопідрядного речення й обґрунтовує їх, дотримується правил інтонування таких речень [9 УМД 4.1.2.-2];</p> <p>– <i>вміє визначати</i> речення з непрямою мовою і <i>трансформувати</i> їх у речення з прямою мовою і навпаки [9 УМД 4.1.2.-2].</p>	<p>Способи заміни прямої мови непрямою і навпаки (повторення).</p>	<p>Трансформування речення з непрямою мовою у речення з прямою мовою.</p> <p>Редагування речень з непрямою мовою.</p>
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <p>– <i>оцінює</i> виражальні можливості безсполучникових речень в усних і письмових висловленнях [9 УМД 3.3.1.-1];</p> <p>– <i>систематизує</i> інформацію про безсполучникові складні речення з різними смисловими відношеннями між частинами [9 УМД 4.1.2.-1];</p>	<p>Безсполучникове складне речення</p> <p>Основні відомості про безсполучникове складне речення.</p> <p>Смислові відношення між частинами безсполучникового складного речення.</p> <p>Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.</p> <p>Інтонування безсполучникових складних речень.</p>	<p>Спостереження за мовним явищем.</p> <p>Аудіювання тексту</p> <p>Рольові ігри.</p> <p>Усний твір-опис зовнішності людини (за уявою) (опис свого вигляду через 10-20 років, опис незнайомої людини, з якою познайомився в інтернеті, опис</p>

<p>– <i>осмислює</i> важливість гармонійних людських взаємин;</p> <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <p>– <i>засвоює</i> основні відомості про безсполучникове складне речення; <i>розмежовує</i> безсполучникові складні речення та сполучникові (складносурядні, складнопідрядні) [9 УМД 4.1.1.-1];</p> <p>– <i>визначає</i> смислові відношення між частинами безсполучникових речень [9 УМД 4.1.2.-2];</p> <p>– <i>конструює</i> безсполучникові складні речення з різними смисловими відношеннями, <i>добирає</i> до них синтаксичні синоніми серед сполучникових складних речень [9 УМД 4.1.2.-2];</p> <p>– <i>використовує</i> безсполучникові складні речення у зв'язному мовленні залежно від комунікативного завдання та ситуації спілкування [9 УМД 4.2.1];</p> <p>– <i>правильно</i> інтонує безсполучникові складні речення з різними смисловими відношеннями між його частинами [9 УМД 4.1.2.-2];</p>		<p>незнайомця, якого твоєму другові (подрузі) необхідно зустріти на автовокзалі тощо).</p> <p>Читання вголос безсполучникових складних речень із дотриманням інтонації.</p> <p>Трансформування складних сполучникових речень у безсполучникові.</p> <p>Складання безсполучникових речень із різними смисловими відношеннями між частинами.</p>
--	--	--

<p>– <i>ставить</i> розділові знаки між частинами безсполучникового складного речення й обґрунтовує їх [9 УМД 4.1.2.-2];</p> <p>– <i>знаходить і виправляє</i> пунктуаційні помилки на вивчені правила [9 УМД 3.3.1.-2].</p>		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <p>– <i>критично оцінює</i> виражальні можливості складних речень з різними видами зв'язку в усних і письмових висловленнях [9 УМД 3.3.2.-1];</p> <p>– <i>аналізує</i> тексти, що містять складні речення з різними типами зв'язку [9 УМД 3.3.2];</p> <p>– <i>виявляє</i> готовність засобами української мови успішно взаємодіяти у процесі розв'язання типових для віку життєвих проблем [9 УМД 3.2.2];.</p> <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <p>– <i>знаходить</i> у тексті складне речення з різними типами зв'язку, <i>визначає</i> його основні ознаки й структуру [9 УМД 4.1.1.-1];</p> <p>– <i>розуміє</i> смислові відношення між</p>	<p>Складне речення з різними типами зв'язку (сполучниковим і безсполучниковим, сурядним і підрядним)</p> <p>Розділові знаки в складному реченні з різними типами сполучникового й безсполучникового зв'язку.</p> <p>Синонімічність складних речень з різними типами зв'язку і простих речень.</p>	<p>Спостереження за мовним явищем.</p> <p>Читання вголос речень із різними типами зв'язку із дотриманням інтонації.</p> <p>Доповнення частини речень іншими частинами різного типу.</p> <p>Трансформування речень із різними типами зв'язку у прості і навпаки.</p> <p>Складання речень з різними типами зв'язку.</p> <p>Складання тез до тексту.</p> <p>Твір-роздум на морально-етичну тему.</p>

<p>їхніми складовими частинами [9 УМД 4.1.1.-1];</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>визначає</i> структуру речень з різними типами зв'язку [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>правильно розставляє</i> розділові знаки й обґрунтовує їх [9 УМД 3.3.1.-1]; – <i>трансформує</i> прості речення в складні з різними типами зв'язку [9 УМД 3.3.2.-2]; – <i>конструює</i> складні речення з різними типами зв'язку відповідно до комунікативного завдання [9 УМД 4.1.2.-2]; – <i>розрізняє</i> складні речення з різними типами зв'язку з синонімічними простими реченнями [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>складає</i> усні й письмові висловлювання публіцистичного й наукового стилів, доцільно використовуючи виражальні можливості складних речень з різними типами сполучникового та безсполучникового зв'язку [9 УМД 4.2.2]. 		
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>критично оцінює</i> виражальні можливості текстів різних типів і стилів [9 УМД 3.3.2.-1]; – <i>вільно</i> будує тексти для вираження 	<p>Текст. Складне синтаксичне ціле як будівельний матеріал тексту Відоме й нове . Мовні засоби міжфразного зв'язку: лексичні й контекстуальні синоніми; повторення слів; слова з часовим,</p>	<p>Читання текстів різного типу вголос і мовчки.</p> <p>Виконання конспекту як різновид стислого переказу почутого чи прочитаного.</p>

<p>власних думок, емоцій, почуттів [9 УМД 1.7.1.-1];</p> <p>– <i>орієнтується</i> в інформаційному просторі, володіє й оперує інформацією відповідно до потреб [9 УМД 2.5.3.-1].</p> <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <p>– <i>знає</i>, що текст становить структурно-семантичну єдність вищого порядку, ніж речення, утворюється з кількох самостійних речень [9 УМД 4.1.1.-1];</p> <p>– <i>визначає</i> ознаки, види тексту й засоби міжфразного зв'язку у тексті [9 УМД 4.1.1.-1];</p> <p>– <i>використовує</i> засоби міжфразного зв'язку у створенні власного висловлювання [9 УМД 4.1.2.-2].</p>	<p>просторовим значенням, вставні слова; сполучники, частки, що виражають логічні зв'язки між висловлюваними думками.</p>	<p>Складання мікротекстів різних стилів.</p> <p>Проектна діяльність. Складання інтерв'ю. Виготовлення медіапродукту.</p>
<p>Ключові компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <p>– <i>усвідомлює</i> необхідність безперервного удосконалення мовних знань і вмій [9 УМД 3.3.3].</p> <p>Предметні компетентності <i>Учень (учениця):</i></p> <p>– <i>розрізняє</i> спільне й відмінне між словосполученням і реченням [9 УМД</p>	<p>Систематизація та узагальнення вивченого</p> <p>Мовні аспекти вивчення речення (порядок слів у реченні, граматична основа речення, види речень, засоби передачі смислу та емоційних забарвлень).</p>	<p>Редагування речень.</p> <p>Переказування текстів із використанням вивчених синтаксичних конструкцій.</p> <p>Виступи у форматі TED</p>

<p>4.1.1.-1]; – <i>знає</i> лексико-граматичні та структурно-семантичні особливості словосполучення [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>характеризує</i> головні та другорядні члени речення і способи вираження їх [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>розрізняє</i> прості неускладнені та ускладнені речення [9 УМД 4.1.1.-1]; – <i>знає</i> типи складних речень і дає їм повну характеристику [9 УМД 4.1.1.-1]; [9 УМД 3.3.2]; – <i>аналізує та систематизує</i> вивчені в шкільному курсі мовні поняття і правила, <i>виділяє</i> в них подібне й <i>узагальнює</i> [9 УМД 4.1.2].</p>		
Соціокультурна лінія		
Сфери відношень	Тематика текстів	Теми висловлень учнів
<p>Я і українська мова й література.</p> <p>Я і Батьківщина, національна історія і культура (звичаї, традиції, свята, культура взаємин).</p>	<p>Українська мова серед інших мов. Розвиток української мови.</p> <p>Україна, її географічне положення, природні багатства. Природа різних регіонів України. Україна – від часів Київської Русі до сучасності. Український національний характер.</p>	<p>«Спочатку було Слово...», «Чари рідного слова».</p> <p>«Я вірю в майбутнє твоє, Україно!», «Історична доля мого рідного народу».</p>

<p>Я і мистецтво (традиційне й професійне).</p>	<p>Основні галузі господарства: ремесла й народні художні промисли. Взаємозв'язок матеріальних і духовних цінностей української культури. Найвидатніші постаті вітчизняної й світової культури.</p>	<p>«Мистецтво особистість», творить «Видатні українці».</p>
<p>Я і ти (члени родини, друзі, товариші).</p>	<p>Забезпечення спадкоємності поколінь. Збереження сімейних цінностей, реліквій, ідеалів. Культурогенна форма життєдіяльності сучасної сім'ї.</p>	<p>«Яке дерево, такі його квіти; які батьки, такі й діти», «Найвища краса – краса вірності» (Олесь Гончар), «Береться мудрість не із заповітів», «Раз добром нагріте серце вік не прохолоне».</p>
<p>Я і ми (класний колектив, народ, людство). Я як особистість.</p>	<p>Життєвий вибір особистості.</p>	<p>«У світі професій», «Громадянська позиція», «Молодь і сучасність», «Найважче – це творення самого (самої) себе». «Академічна доброчесність»</p>
<p>Економіка і фінанси</p>	<p>Значення фінансів для економічного розвитку суспільства.</p>	<p>Для чого потрібне страхування? Найпоширеніші види страхування в Україні. Грошові відносини в сучасному світі. Дотримання авторських прав: для чого це потрібно?</p>

Повсякденні клопоти	Майбутнє навчання. Подорожуємо за кордон.	Як обрати майбутню професію? Вибір професії. Як обрати майбутню туристичну поїздку. Вибір туристичної поїздки.
---------------------	---	--

Список використаної літератури

1. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898 (<https://www.kmu.gov.ua/nras/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>)
2. Дьоміна І. «Як почати використовувати метод кейсів на уроках» (<https://nus.org.ua/view/yak-pochaty-vukorystovuvaty-metod-kejsiv-na-urokakh/>)
3. Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затверджена наказом Міністерства освіти і науки 19.02.2021 року № 235 (<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>)